Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тэмнай 1921 оной ...брийн 21-hээ гарана | № 165 (13971) | 1975 оной июлиин 16, среда | Сэн 2 мүнгэн.

...СФСР-эй Верховно ...ведэй сесси тухай ...ФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...ФСР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй ...эхи сесси июлиин 15-да Москвада, Кремлиин ...рдон соо хүдэлмэрөө эхилбэ.

...эд Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. ...о, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кири-... А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазу-... Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полян-... М. А. Суслов, Б. Н. Пономарев, Г. В. Рома-... С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов гэгшэдэй ...һуухадань, депутадууд һууриһаа бодожо, ...э, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар үг-

...ин Федерациин Верховно Соведэй үнинэй ...дуудай нэгэн — Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ ...-гай ректор, СССР-эй Наукануудай акаде-...эшүүн-корреспондент Г. А. Николаев сесси

(ТАСС).

„Союз-19" гэжэ замбуулинай онгосо ниидхүүлэгдэбэ

ТАСС-ай мэдээсэл

«Союз-19» гэжэ замбуулинай онгосо 1975 оной июлиин 15-да Москвагай сагаар 15 час 20 минутада Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдэбэ. Онгосын командир Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт полковник Алексей Архипович Леонов, бортинженер Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт, техническэ эрдэмэй кандидат Валерий Николаевич Кубасов гэгшэдһээ бүридэһэн экипаж тэрэнние жолоодоно.

Энэ ниидэлгээр космонавтикын түүхэдэ түрүүлэн СССР-эй. США-гай бэелүүлһэн «Союз» — «Аполлон» гэжэ программаар хамтын научна ехэ туршалгада эхин табигдаба. «Замбуулинай дайда шэнжэлхэ ба тэрэнние амгалан байдалда хэрэглэхэ талаар Совет Социалис Республикануудай Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо тухай» 1972 оной майн 24-дэ гар табигдаһан хэлсээнэй үндэһөөр энэ ниидэлгэ үнгэргэгдэжэ байна. Замбуулинай дайдаар хүнэй ниидэлгын аюулгүйе сахиха, саашадаа научна туршалгануудые хамтааран хэхэ зорилготойгоор жолоодогдодог совет, американ замбуулинай онгосонуудые, станцинуудые хоорондонь дүтэлүүлжэ, залгалдуулан холболдуулха арга олгоһон түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ хүдэлмэри бэелүүлхые энэ хэлсээгээр хараалагдаһан байгаа.

«Союз-19» замбуулинай онгосын зургаан сүүдхэ соо ниидэхэ программа иимэ:

— совет, американ мэргэжэлтэдэй бүтээһэн станцинуудые хоорондонь дүтэлүүлхэ, залгалдуулан холболдуулха арга олгоһон түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдые туршаха;

— «Аполлон» гэжэ онгосотой залгалдуулан холболдуулаад, хоёр сүүдхэ соо хамтааран ниидэхэ;

— космонавтнууд онгосоһоо онгосо руу нэгэ нэгэндээ орожо, ниидэлгын үедэ научна туршалгануудые хамтадаа үнгэргэхэ;

— «Союз-19» гэжэ онгосын гансаараа ниидэхэ үедэ научна туршалгануудые хэхэ.

Хүн зоной аша туһада замбуулинай дайдын хододоо алба хэхынь тула шухала туһа хүргэһэн Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин туг «Союз-19» гэжэ онгосо дээрэ бии.

Газарые тойрон дабшаха замдаа онгосонуудай залгалдан холболдоһоной һүүлээр туг американ экипажда дамжуулагдан барюулагдаха юм. Тэдэ энэ тугые Газарта абажа бууха байна. Удаань замбуулинай дайда шэнжэлһэн совет, американ космонавтнууд энэ тугые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида дамжуулан барюулха.

Советскэ Союзай газар дайда дээрэ байдаг адаглан шэнжэлхэ станцинуудай, СССР-эй Наукануудай академиин Атлантиин океанай оршомдо байһан «Космонавт Юрий Гагарин», «Академик Сергей Королев» гэжэ эрдэм шэнжэлэлгын судналнуудай туһаламжаар Залан хүтэлхэ совет түб «Союз-19» гэжэ замбуулинай онгосын ниидэлгые хүтэлэн жолоодохо байна.

Онгосын экипажтай радио ба телевизионно бата найдамтай холбоон тогтоогдонхой. Онгосын бүхы түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ.

Космонавтнууд Алексей Леоновой, Валерий Кубасовай бэе махабад һайн, тиин ниидэлгынгээ программа бэелүүлжэ эхилбэ.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани июниин 14-дэ боложо, 1975 оной түрүүшын хахад жэлдэ РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд ба газарые мелиорацилха хэрэгые хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумэй тогтоолой Россин Федерацида ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудалнуудые хаража үзэһэн байна.

1975 оной түрүүшын хахад жэлдэ Россин Федерациин ажалшад КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1974 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдээр, партиин экономическа политикын асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдээр хүтэлбэрилэгдэн, партида, совет арадта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюусан, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, республикын экономико хүгжөөлгэдэ, хүн зоной байдал һайжаруулгада шэнэ амжалтануудые туйлаа гээд заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

Промышленность продукци худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые, социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэһэн байна. Гол шухала зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаанда гаргаха, промышленностьда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ашаа зөөхэ, үхэр мал, шубуу, һү, үндэгэ гүрэндэ худалдаха түсэбүүд дүүргэгдээ. Худалдаа наймаанай эрьесэ дээшэлүүлхэ түсэб, нэмэлтэ даабари, хүн зоной ажаһуудал һайжаруулха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Газар мелиорацилгые хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумэй тогтоолой Россин Федерацида ямараар дүүргэгдэжэ байһан ушарта заседани дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаба. Энэнь мелиорацилгын программые эрдэм ухаанда үндэһэлхэ хэрэгтэ анхарал хандуулжа, тэрэнние хурдан түргөөр хүгжөөжэ байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ. Энэ хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэрие саашадань ашаг үрэтэй болголгын, тэрэнние хурдан түргөөр, тогтууритай һайнаар хүгжөөлгын үндэһэ һуури болоно.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет зохихо шиидхэбэринүүдые баталан абаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани июлиин 14-дэ болобо. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов тэрэнние хүтэлөө.

РСФСР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй июлиин 15-да нээгдэхэ нэгэдэхи сессиин зүблэхэ зүйлдэ, хүдэлмэриин гуримда хабаатай асуудалнуудые заседани дээрэ хаража үзэбэ. Президиум хэдэ хэдэн бусад асуудалнуудые мүн лэ зүбшэн хэлсээ.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Старейшинэнүүдэй Соведэй заседани

РСФСР-эй Верховно Соведэй Старейшинэнүүдэй Соведэй заседани июлиин 14-дэ Кремлиин Ехэ ордоной Гранавита палатада болобо.

Автономито республиканууднаа, хизаарнуудһаа, областьнуудһаа, Москва ба Ленинград хотонуудһаа һунгагдаһан депутадуудай делегацинуудай түлөөлэгшэд зал соо суглараһан байна.

РСФСР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин зүблэхэ зүйл ба хүдэлмэриин гуримда хабаатай асуудалнуудые Старейшинэнүүдэй Совет зүбшэн хэлсэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов заседани хүтэлөө.

(ТАСС).

...ҮГЭСХЭХЫ ЖЭЛ: ...ЖАЛАЙ ЭРШЭ, ДЭЛИСЭ

Түрүүшын хахад жэлэй түсэб ба социалис уялгануудай амжалтатай дүүргэлтэ

...дэлмэришэд, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, инженернүүдэй, эр-...дэй политическэ ба ажалай эдэбхи, зохёон байгуулхы үүсхэл — табан ...түгэсхэхы жэлэй шэнжэ шанар болоно. Түрүүшын хахад жэлэй ...шалан тодорхойлогдоһон үрэ дүнгүүд хадаа КПСС-эй XXIV съездын ...тэ шиидхэбэринүүдэй бодото дээрэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ ...най гэршэ мүн.

...рүүшын хахад жэлдэ ...шленна үйлэдбэриин ...үлүүлэн дүүргэгдэбэ. ...бүтээсые дээшэ... талаар хараалагда... баримтанууд үлүү... Байгша оной үнгэр... гаан һара соо оро... промышленность ...зуу миллион түхэри... продукци түсэбһөө га... үйлэдбэрилөө. Бүхы ... республиканууд ба ...шленна министерст... даабаринуудаа ам...тайгаар дүүргээ.

...эдэхи табан жэлэй ... хахад жэл үнгэрбэ. ...-эй XXIV съездын та...үүхэтэ зорилгонуудые ...хэ талаар эдэ жэл... партиин, манай хүдэл...н ангиин, хүдөө ажа... хүдэлмэрилэгшэдэй, ...тенциин ба бүхы ара...ай хамаг хүсэ шадалаа ...гын үе байба. Нүхэд, ...дын хараалһан бүхы ...олнүүдээр ехэ ажал ..., горитойхон амжалта ...гдаа гэжэ бидэнэр хэ... дүүрэн эрхэтэйбди. ...унизм байгуулха за... дабшаха зуураа, бидэ... ехэхэн алхам хэбэбди», ...эжэ һунгалтын урда тээ ...һан үгэ соогоо КПСС-эй ...ай Генеральна секре... вүхэр Л. И. Брежнев ...эглэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай декаб... (1974 он) ба апрелиин ...5 он) Пленумүүдэй ...хэбэринүүдые хүтэлбэ...олгон, парти болон со...арадта КПСС-эй Цент...на Комитедэй хандаһан ...алгаар зоригжон, Бүхэ... социалис мүрысөөн ... КПСС-эй ЦК-гай, ...-эй Министрнүүдэй Со..., ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ...гай тогтоол соо табигда... зорилгонуудые бодото ...энь бэелүүлэн, арадай ...ын бүхы һалбаринуудай ...мэрилэгшэд табан жэ... түгэсхэхы жэлэй ба мүн ... жэлэй түсэбые с... ...ргэлгэдэ шухала арга бо...жонуудые хүсэд дүүрэ... хэрэглэнэ, эрхим һайн ...ртай продукци үйлэдбэ...ые саг үргэлжэ дээшэ...лжэ, продукци үйлэдбэ...гэдэ хэгдэдэг гаргашые ... болгоно. Оронойманай ...а коллективүүд КПСС-... XXV съездын хүндэлэл... дээшэлүүлэгдэһэн социа... уялгануудые абана.

Табан жэлэй түгэсхэхы ...эй түрүүшын хахадта ...бари болон социалис уял...уудаа амжалтатайгаар ...гэһэн тухай тэдэнэй мэ...элнүүд хадаа энэ жэлдэ ...бһөө гадуур зургаа мил...рд шахуу түхэригэй про...ци түсэбһөө гадуур үй...эрилхэ хараа шэглэлэй ...үргэдэхэ байһаниие гэр...эн харуулна.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, КПСС-эй XXIV съездээр то...ойлогдоһон оронойманай ...хын хүгжэлтын хараа ...эглэл — ниитын үйлэдбэ...ин ашаг үрые дээшэлүүл... амжалтатайгаар бэелүү...лэжэ байна. Ашаглагдажа ...һан үйлэдбэриин фонднуу...е дүүрэн хүсэн соонь хэ...эглэхын, түүхэй эд болон материалнуудые ашагтай һайнаар хэрэглэхын түлөө олон миллион ажалшадай тэмсэл һайн үрэ дүн харуулна.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ арадай ажахыда хэрэгтэй мүнөө үеын бүтээсэ ехэтэй агрегадууд, түхеэрэлгэнүүд, машина улам олоор бүтээгдэнэ. Жэшээнь, Ленинградай «Кировский завод» нэгэдэлэй гол конвейер дээрэһээ 300 морниной хүсэтэй «К-701» маркын эгээл ехэ хүсэтэй совет трактор гаража эхилээ. Жэлэй эсэс болотор оронойманай полинууд дээрэ хүдэлэгшэд түрүүшын хэдэ мянган иимэ машина абажа байна.

Түрүүшын хахад жэл соо Москвагай, союзна республиканудай олонхи предприятинуудай коллективүүд даабари болон социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаба. Москвагай «Красный пролетарий» заводой станок бүтээгшэд, нэгэдэхи ГПЗ-гай, «Мосавтозил», «Автомосквич» нэгэдэлнүүдэй коллективүүд үйлэдбэриингээ хүгжэлтые хараалагдаһан хэмжээнһээнь уридлажа ябана.

ЗИЛ-эй коллектив энэ табан жэлдэ үйлэдбэри дээрэ эрдэм наукын туйлалтануудые түргөөр хэрэглэжэ, тэрэнэй ашаар эрхим шанартай продукци гаргахын түлөө социалис мүрысөөнэй үүсхэлшэд байһан. КПСС-эй Центральна Комитет ниислэл хотын автомобиль бүтээгшэдэй үнэтэ үүсхэлые һайнаар дэмжэһэн байна. Бүхы оронойманай завод, фабрика болон барилгануудай коллективүүдээр үргэнөөр дэмжэгдэһэн энэ үүсхэл совет маркын эрхим шанартай эд хэрэгсэлнүүдые саашадань улам ехээр гаргаха хэрэгтэ шухала нүлөө үзүүлээ.

Түрүүшын хахад жэлдэ Калугын электромеханическа завод продукци худалдаанда үгэхэ табан жэлэйнгээ даабарие уридшалан дүүргэбэ. Харьковай «Кондиционер» завод зургаа һарынгаа даабари сүм дүүргэжэ. КамАЗ-да хэрэгтэй хүсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүдые болзорһоонь урид эльгээгээ. Донбассай эгээл үнинэй Константиновска химзавод жэлэй түрүүшын хахадай түсэбһөө гадуур минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргаа. Техникэ хангаха хүдэлмэри нилээд һайжаруулжа шадаһан Калининай торго нэхэлгын фабрикын хүдэлмэрилэгшэд хахад жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар дүүргэбэ. Үйлэдбэри тусхай шэглэлтэйгээр томоджожо байһан Ленинградай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ оптико-механическа нэгэдэл хахад жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь хоёр үдэрөөр урид дүүргээ. Табан жэлэй эхинһээ тус предприятиин үйлэдбэриин участогуудта бүтээсэ ехэтэй хоёр мянга шахуу түхеэрэлгэ тодхогдоһон байха юм.

Хахад жэлэйнгээ даабари, социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэһэн Горьковско областиин предприятинуудай дунда 1975 оной даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй үүсхэл гаргаһан Балахнинска Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ целлюлозо-саарһанай комбинадай коллективэй туйлаһан амжалта онсо тэмдэглэгдэмээр. Балахнинцуудай туйлаһан амжалта Кондопожско ба Соликамска комбинадуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй социалис мүрысөө хэһэнһээ эхи захатай юм. Нүхэдэйнгөө дүй дүршэлые шадабари ехэтэйгээр хэрэглэһэн волжангууд үйлэдбэриингөө техническэ зэбсэгжэлгые шууд түргэдхэжэ, шэнэ арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглээ.

Гэхэтэй хамта, үйлэдбэриин хүсэнүүдые үнжагай нобшоор ашаглаһан, түхеэрэлгэнүүдые саг болзор соонь тодхоогүй дээрэһээ, тэрэшэлэн үйлэдбэриин арга боломжонуудые хангалтагүйгөөр хэрэглэһэн дээрэһээ хэдэ-хэдэн предприятинууд хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ шадаагүй. Тэдэнэй тоодо Харьковай алюмини-бронзын завод, Вышневолоцкын пумаажан бүдэй комбинат, Ленинградай техническэ хэрэгсэлэй бүд гаргадаг «Красный маяк» комбинат болон бусад оролсоно. Дурсагдагша предприятинуудай коллективүүд түрүүшын хахад жэлдэ хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ гараһанаа бүхы талаһаань шүүмжэлэн хаража, доторойнгоо арга боломжонуудые сүм хэрэглэн, гээгдэлһээ дары түргэн гараха болоно.

1975 ондо барилгашадай урда табигдаһан зорилгонууд тон харюусалгатай. Орон доторнай байрын гэрнүүдые барилга шууд түргөөр ябуулагдана. Табан жэлэй түрүүшын дүрбэн жэлдэ 436 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада оруулагдаа. Түгэсхэлэй жэлдэ 11 миллион шахуу совет хүнүүд шэнэ гэртэ орохо байна. Гэр барилгын комбинадуудай олонхинь хахад жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ. Москвагай ДСК-1, ДСК-3 предприятинуудай коллективүүд эрхим һайн шанартайгаар даабаринуудаа түрүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Капитальна барилгын айхабтар ехэ программа бэелүүлэгдэжэ байна. Тэрэнние бэелүүлээд байхада оронойманай гол фонднуудые горитойгоор дээшэлүүлхэ, экономикыень саашадань хүгжөөхэ арга боломжо олдохо юм. Орон доторнай баригдажа байһан эгээл томо комплекснуудай нэгэн болохо Новогорьковско нефть илгадаг заводой дэргэдэхи комплекс ашаглалгада үгтөө. Декабриин 5-да ашаглагдахаар хараалагдаһан «Фосфорит» комбинадай аммофос үйлэдбэрилгын хоёрдохи ээлжээнэй барилгашад графигаа һараар уридлаба. «Ангарстрой» управлениин барилгашад Байгал-Амарай түмэр замай баруун зүгэй участогай барилга дээрэ хахад жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид дүүргэжэ, хараалагдаһан тэмдэгтэ хүрэжэ ерээ.

КПСС-эй Центральна Комитедээр һайшаан дэмжэгдэһэн Ленинградай хори найман предприятиин эдэбхи үүсхэл капитальна барилгын хүдэлмэри түргэдхэлгэдэ зорюулагданхай. Саяно-Шушенскын ГЭС-эй барилгада хабаадалсажа байһан Нева мүрэнэй эрьедэхи городой заводуудай, нэгэдэлнүүдэй, научна шэнжэлгын организацинуудай коллективүүд дэлхэй дээрэхи эгээл томо гидростанциин барилгын болзорые түргэдхэхын тула өөһэдынгөө хүсэ шадалые таарлдуулан нэгэдүүлһэн юм. Иимэ хани нүхэсэлэй дүй дүршэл хадаа оронойманай асари ехэ барилгануудые шефтээ абагшадаар үргэнөөр дэмжэгдэнэ.

Гэбэшье, зарим барилга дээрэ гол шухала объектнүүдые ашаглалгада оруулха болзор саг соогоо дүүргэгдэнэгүй. Объектнүүдэй барилга шууд түргэдхэжэ, үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые энэ жэлдэ ашаглалгада оруулха арга нүхэсэл хангаха талаар тон шухала зорилго барилгашадай үмэнэ табигдана.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ ба тэрэнэй бата бэхи үндэһэ һуури байгуулха талаар партиин хараалһан удаан болзорой комплексно программа бэелүүлгэ амжалтатай ябуулагдажа байна.

Ажахынуудай полинууд дээрэ таряа хуряалга урдынхиһаа эртүүр эхилбэ. Энэ жэлдэ таряашаднай урда жэлнүүдһэхидэл адли хүсэ шадалаа элсүүлэн, эмхи гуримтайгаар таряалангай ургасые түргөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряан абахые оролдоно.

Таряа хуряалгые һайн шанартайгаар, түргэн болзор соо үнгэргэхэ талаар Доной, Кубаниин ба Запорожско областиин түрүү комбайнернуудай эдэбхи үүсхэл хаа хаанагүй һайшаан дэмжэгдэбэ. Олохон ажахынууд, бүхэли районууд энэ үүсхэл дэмжэһэнэйнгээ ашаар таряа хуряалгаяа календарна 8—10 үдэр соо дүүргэжэ шадаа.

Мал ажал дээрэ хүдэлэгшэд баһал амжалтатай. Ажахынуудта мал болон шубуудай тоо толгой олошоржо, продукци үйлэдбэрилгэ ба гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ худалдалга дээшэлээ.

Оронойманай ажалшад түгэсхэлэй жэлдэ бага гаргашатайгаар һайн шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилхые оролдоно. Энэ зорилго мүнөө партийна организаци бүхэнэй, коммунист бүхэнэй, совет хүн бүхэнэй гол анхаралда байна.

Түрүүшын хахад жэлэй даабаринуудай амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн ушар, ажалай шанга эршэ — оронойманай ажалшадай түгэсхэхы жэлэй ба табан жэлэй түсэбүүдые, мүн социалис уялгануудые бүхыдэнь нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө эрмэлзэжэ байһанай гэршэ мүн.

(ТАСС).

ТАЙРАГДАНА, ИЛГАГДАНА, АШААЛАГДАНА

Модо бэлэдхэлэй үнинэй предприятинуудай нэгэн болохо Хандагатайн леспромхозой коллектив гүрэнэй түсэб, социалис уялгануудаа ходо урагшатайгаар дүүргэжэ байдаг. Энэ коллектив табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ һайнаар ажаллажа, табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ зорилго урдаа табинхай.

Хараалһан зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ хахад жэлэйнь түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ. Леспромхозой коллектив жэлэй эхинһээ хойшо 436 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, арадай ажахыда эльгээһэн байна.

Түгэсхэхы жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн социалис мүрысөөндэ Социалис Ажалай Герой Алексей Павлович Кудряшовой хүтэлбэрилдэг бригада түрүүлжэ ябана. Бригадын гэшүүд табан жэлэйнгээ түсэбые нэгэдэхи жэлэй ноябрь соо дүүргээд, ерэхэ табан жэлэй тоосоогоор ажаллажа байна. Мүн леспромхозой доодо складай хүдэлмэришэд энэ мүрысөөндэ амжалта туйлан ажаллана. Оньһожоруулагдамал доодо складай хүдэлмэришэд леспромхозой бага комплексно бригадануудай бэлэдхэһэн модо тайран илгахаһаа гадна, Худанай, Хориин, Хандагайн леспромхозуудһаа асарагдаһан модо тайрадаг, сортолон илгадаг юм. Энэ складта үдэртөө 1300 кубометр модон асарагдажа байдаг.

Эндэхи бүтээсэ ехэтэй оньһон техникэ мэдэлдээ абаһан, дүршэлтэй болоһон хүдэлмэришэд доодо складта асарагдаһан модо саг соонь тайран илгана. Операторнууд Юрий Кавелин, Самуил Заиграев, Григорий Ерофеев халаанайнгаа даабари холо үлүүлдэг болонхой. А. П. Филипповэй даадаг вагонуудта модо ашадаг бригадын гэшүүд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа мүн лэ шалгарна.

Доодо складай хүдэлмэришэд табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхые оролдожо, халаанай даабарие үдэр бүхэндэ үлүүлнэ.

— Манай коллектив партиин XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоо. Олонхи хүдэлмэришэд абаһан социалис уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэнэ. «ККС-10» түхэлэй кран жолоодогшо, Ажалай Улаан Тугай орденто Григорий Галкин, вагондо модо ашадаг Николай Красиков, 6-дахи разрядай токарь Маркел Вставскии халаан соогоо хоёр нормо дүүргэдэг болоо, — гэжэ доодо складай начальник Василий Васильевич Грехов хөөрэнэ.

Энэ коллектив партиин XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гарган ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн Григорий Галкин ажалдаа. Хариин гүрэнүүдтэ эльгээгдэхэ модон вагонуудта ашагдажа байна. Оньһожоруулагдамал доодо склад.

С. БАЛДУЕВ.
Фотонь авторай.

ХАХАД ЖЭЛЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР

Зэдын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй коллектив үнгэрһэн хахад жэл соо ехэ һайн хүдэлжэ гараа. Тус предприяти хахад жэлдэ 300 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ даабаряа 315 мянган түхэригтэ хүргөө.

М. Б. Аюшеевэй эрхилдэг оньһожоруулагдамал звено аймагай ажахынуудта хүдэлжэ, ажалай үндэр дүнгүүдые туйлаһан байна. «Октябрьский», «Заречный» совхозуудай, «Коммунизм» колхозой болон бусад ажахынуудай полинуудта 12 мянган тонно шэбхэ гаргаа. Минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ түсэбөө баһал үлүүлэн дүүргээһэн. 274 гектар болохо таряалан, сабшалан дээрэ һайжаруулгын хүдэлмэри ябуулжа байна. Мүнөө үедэ нэгэдэлэй дүрбэн агрегат Оёорой совхоздо шэнэ газар хахалжа эхилээ. Оньһожоруулагдаһан звеногой хүсөөр «Октябрьский» совхоздо ба «Коммунизм» колхоздо 832 га хабарай паар хахалагдаа. Тиихэдэ «Коммунизм» колхоздо 419 га полидо ороохото ургамалнууд таригдаа. Полиин ургамалнуудые буртаг үбһэнһөө хамгаалгаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. 2000 га полидо хоро сасагдаа. Энэ хүдэлмэри июлиин 15 болотор үргэлжэлһэн. Звеногой механизаторонууд В. Гомбоев, Н. Москвитин, М. Писарев, Ф. Галданов, И. Грыдин, М. Благинин, В. Гончаров гэгшэд үдэрэйнгөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэнэ. М. Д. Кочетовой даадаг заһабарилгын мастерскойн коллектив хахад жэлэйнгээ түсэб баһал амжалтатайгаар дүүргээ. Энэ мастерскойдо аймагай ажахынуудһаа асарагдаһан тракторай, автомашинын двигательнүүд заһабарилагдадаг юм.

Малай фермэнүүдтэ элдэб оньһон техникэ тодходог, заһабарилдаг станциин багахан коллектив тухай магтаалай үгэнүүдые дуулажа боломоор. Мүнөө энэ коллектив хахад жэлэйнгээ түсэб 500 түхэригөөр үлүүлээ. Һаяын үдэрнүүдтэ «Октябрьский» совхозой ба «Коммунизм» колхозой һү һаалиин фермэнүүдэй түхеэрэлгэнүүдые заһабарилһан ба шэнэ техникэ тодхоһон байна. «Сельхозтехника» нэгэдэлэй элдэб янзын хүдэлмэри хэдэг коллектив барилгын модо бэлэдхэхэ, малай байра ба малшадай байрын гэрнүүдые заһабарилха хахад жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүрэ.

В. БАШАРОВ.

НИИТЫН МАЛДА — ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

Хони мал олонтой манай аймагай ажахынуудта тэжээл элбэгтэй болохо гээшэ эгээн шухала хэрэг мүн. Энэл асуудалда аймагай партийна организаци онсо анхаралаа хандуулдаг байна.

Сабшалан, бэлшээри элдүүримнай газарай 70 процентые эзэлдэг. Тиимэһээ нуга сабшалан һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар бага бэшэ ажал хэгдэнэ.

Нэн түрүүн манай урдын суута луговодууд Василий Александрович Герасимов, Андрей Иннокентьевич Батышев, Радна Дагбаевич Санжанов болон бусадай баян дүй дүршэлые хэрэглэхэ, олоной шадабари болгохо, сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хүдэлмэридэ машина, техникэ олоор табиха хэмжээнүүд абтана. Баян ургаса үгэдэг герасимовска участогуудай талмай жэл бүри үргэдхэгдэжэ хорёологдожо байнхай. 1974 ондо иимэ участогууд бүхыдөө 4501 гектарта хүргэгдэһэн байна.

Эдэ участогууд дээрэ бүхы хүдэлмэринь тогтоогдомол тусхай гуримай ёһоор ябуулагдана. Участок бүхэнэй зургаан газарта хубаагдажа, жэлдээ нэгэ хубинь наг шэбхээр үтэгжүүлэгдэнэ. Тиигэжэ зургаан жэлэй туршада бүхы участогынь шэбхажүүлэгдэжэ дүүрэнэ. Шэбхэ гектарай 30—40 тонно хүртэхөөр гаргагдадаг юм. Зундаа хэдэн удаа уһалагдадаг гуримтай. Мүн эндэ дошо дэгнүүл отолхо, бургааһа сэбэрлэхэ, шулуу шохойень суглуулха, олон жэлэй ногооной үрэһэ тариха хүдэлмэри хэгдэдэг.

Эдэ бүгэдын ашаар герасимовска участогуудай ургаса юрын сабшалангайхиһаа нилээд дээгүүр. Жэшээнь, 1972 ондо герасимовска участогуудай гектар бүриһөө 19,3 центнер үбһэн абтаа гэхэ гү, али юрын сабшалангайхиһаа 6,3 центнерээр ехэ болоно. 1974 ондо иимэ участогуудай 4051 гектарай тус бүриһөө 16,8 центнер ургаса хуряагдаа һэн. Тиигэжэ жэлдэ 30—40 мянган центнер үбһэ ехэ бэлэдхэгдэдэг болонхой.

Мүн иимэрхүү гуримаар фермэ шадарай участогууд түхеэрэгдэнэ. Эхэ хонидой отара шадар 10—20 гектар газар хахалагдажа, зеленко таригдана. 1972—1974 онуудта иимэ участогууд бүхыдөө 1358 гектар дээрэ түхеэрэгдэв. 1973 ондо эндэһээ гектарай 15 центнер зелёнко хуряагдаа. Зүгөөр юрэнхы тарилга дээрэһээ гектарай 4,8 центнер абтаһан байна. Хэрбээ тэндэ минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглээ юм һаа, бүри ехэ ургаса абтаха һэн. Энээниие түрүүшүүлэй жэшээ гэршэлжэ үгэнэ. Нёдондо Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон А. М. Акулов отарынгаа дэргэдэхи участок дээрэһээ гектарай 16,7 центнер, А. В. Большаковой участогһаа — 19 центнер зелёнко хуряагдаа. Мүн энэ участогуудта олон жэлэй ногоо (костер, хяаг) тариха түрүүшын алхамууд хэгдэжэ байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ таряалан дээрэ олон жэлэй ногоон ехээр таригдадаг болоо. Илангаяа костер, хяаг, забайкалиин волоснец, донник гэхэ мэтэ ногоон һайнаар ургаха гэжэ шэнжэлэгдээ. Шасарганын совхоздо донник ногоон 700 гектарта таригдажа, өөһэдөө үрэһэ ургуулжа абана, тэрэниие бусад ажахынуудта худалдана. Энэ совхоздо донник ногооe гурил болгожо, витамин, белок элбэгтэй тэжээл горитой бэлдэнэ. Байгша ондо эдэнэр 6600 центнер донник ногооной гурил гаргахаар хараална.

Аймагай ажахынуудта ногооной гурил гаргахын тула горох-обёосой холисо, хүсытэй сабшалангай ногоон, таряалангай захаархи ногоон, нарһанай шэлбүүһэ, алтаргана гэхэ мэтэ ургамалнууд хэрэглэгдэнэ.

Мүнөө үедэ аймагай колхоз, совхозуудта олон жэлэй ногоон 2170 гектар эзэлнэ. Түрүү ажахынууднай энээниие һайнаар ургуулдаг дүршэлтэй болонхой. Жэшээнь, Сэлэнгын совхоздо костёр хяаг хоёрые холижо тариһаниинь гектарай 40 центнер үбһэн абтаа. Тиигэбэшье, зарим ажахынууд олон жэлэй ногоо һайнаар ургуулжа шаданагүй, үрэһыень угаа гүнзэгыгөөр тарижархина. Түрүүшүүлэй дүршэл дээрэһээ харахада, тэрэнэй үрэһые 2—4 сантиметрһээ гүнзэгыгөөр тарижа болохогүй байна. Мүн нютагай байдалда таараха олон жэлэй ногооной һайн сортын үрэһэтэй болохо, тэрэнэй тарилгада минеральна үтэгжүүлгэ хэрэлгэхэ, газарыень уһалха талаар бии байгаа арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй.

Ниитын адууһа малые шэмэтэй һайн тэжээлээр хангаха хэрэгтэ олон жэлэй һайжаруулагдамал бэлшээри ехэ һуури эзэлхэ ушартай. Мүнөө үедэ аймаг дотор 6 тиимэ бэлшээри түхеэрэгдээд, ашаглагдажа байна. Үшөө 4 бэлшээри түхеэрэгдэжэ байнхай. Эдэ бэлшээринүүд ургаса үгэдэггүй, муу хүрьһэтэй, хаягдаһан газарта байгуулагдана.

Һайжаруулагдамал бэлшээринүүд Тельманэй, Кировэй нэрэмжэтэ совхозуудта, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо яһала ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо 1973 ондо иимэ бэлшээри 220 гектарта байгуулагдаад, нилээд һайнаар ашаглагдана. Мүнөө эндэ мал бэлшээхэ, бэлшээри уһалха, үтэгжүүлхэ зохид гурим олдоо гэжэ һанагдана. Һайн бэлшээридэ адуулагдаһан үнеэдһээ һүн ехэ гаража, совхоз гүрэндэ һү тушааха түсэбөө эдэ жэлнүүдтэ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Мүн намартаа эндэһээ нилээд ехэ үбһэн хуряагдажа абтадаг.

Колхоз, совхозуудай малай тэжээлдэ орооһо таряан ехэ хэрэглэгдэнэ. Теэд аймагай ажахынуудта таряанай ургаса эдэ жэлнүүдтэ бага байшоо. Юһэдэхи 5 жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлдэ дунда зэргээр гектарай 6,6 центнер орооһон абтаһан байна.

Яахадаа таряанай ургаса иимэ бага байнаб гэхэдэ, хабартаа шанга һалхин үлеэжэ, хүнгэн хүрьһые хиидхүүлнэ, хатаана, тиигэжэ таряанай нялха эшэнүүдые муудуулжа һалгаана.

Һалхинһаа, урыһаа хүрьһэнэй муудалгые сараха зорилгоор аймагай ажахынуудта хэдэ хэдэн хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Таряалан һужаатуулан таригдана, поли хамгаалха модод таригдана. Мэргэжэлтэдэй туршалга хэжэ үзэхэдэ, һужаатуулан тарилга хэхэдээ үргэниие 100 метр бэшэ, харин 50 метр байхадаа зохид гэжэ тодорхойлогдоо.

Теэд эдэ бүхы хэмжээнүүд ниитын адууһа малые тэжээлээр хүсэд хангаха зорилгые дүүрэн шиидхэнэгүй. Адууһа мал бүдүүн болон шэмэтэ тэжээлээр жэлдээ миил 40—50 процент хангагдана. 1974 ондо малнай үбһөөр — 47,8 процент, силосоор 52,1 процент хангагдаһан юм.

Бэлэдхэгдэдэг тэжээлнай белок, витамин болон микро-бодосуудаар бага. Тиимэһээ адууһа малай ашаг шэмэ биратай дээшэлнэгүй. малай шэгнүүр һанаһанда хүрэмөөр нэмэнэгүй ха юм. Имагтал тэжээлэй шанар муутай байһан дээрэһээ продукци абалгада тэрэ үлүүсэ ехээр гаргашалагдана, тэрэнэй үнэ сэнгынь дээшэлнэ.

Тиимэһээ аймагай партийна организаци саашадаа ниитын малда элбэг, һайн шанартай тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулна. Илангаяа сабшалан, бэлшээри һайжаруулха, тэндэ шэмэтэй һайн ногоо ургуулха, таряалан дээрэ шэмэ ехэтэй олон жэлэй ногоо, горох гэхэ мэтые ехээр тариха болонобди. Тэрэшэлэн газар таряалангай культура дээшэлүүлжэ, орооһо таряанай баян ургаса абаха хэрэгтэ бүхы хүсөө элсүүлхэ байна.

Байгша ондо тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ талаар социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна. Шасарганын, Сэлэнгын совхозуудта, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо АВМ-04 түхеэрэлгэнүүд, гранулированна тэжээл бэлдэхэ түхеэрэлгэнүүд хүдэлгэгдэжэ захалаа. Шасарганын совхоз донник болон алтаргана ногоо сабшажа гурил болгон гаргана. Урдань алтаргана тэжээлдэ хэрэглэгдэдэггүй байгаа. Иимэ алтарганаар хэгдэһэн ногооной гурилда белок бусад ургамалнуудһаа дутуугүй бии гэжэ шэнжэлэгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 15—20 процент ехэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ ажахы бүхэн түсэблөөд, тэрээндээ эршэмтэйгээр бэлдэнэ. Июлиин 5-һаа колхоз, совхозууд үбһэеэ түүбэрилэн хуряажа захалха байна. Энэ жэлдэ 353 мянга гаран центнер үбһэ сабшалан дээрэһээ, 7 мянган центнер үбһэ олон жэлэй ногооной тарилгаһаа, 87 мянган гаран центнер золёнко хуряажа абаха зорилго табигданхай. Мүн урда жэлэйхиһээ нилээд ехэ силос, сенаж дарагдажа абтаха, тэжээлэй корнеплодууд бэлэдхэгдэхэ байна.

Урдаа табиһан эдэ зорилгонуудаа бэелүүлжэ, түрэл партиингаа XXV съездые ажалай бэлэгээр уттаха байнабди.

М. ШАГДАРОВ,
КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Стахановска хүдэлөөнэй 40 жэлэй ойе угтуулан

АХА НҮХЭДЭЙНГӨӨ ХЭРЭГ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГШЭД

1935 оной августда Донбассай шахтер Алексей Григорьевич Стаханов табан час 45 минутын туршада 102 тонно шулуу нүүрһэ малтаһан байна. Тиигэхэдэ тэрэ халаан соогоо 227 тонно нүүрһэ малтажа, шэнэ рекорд туйлахадаа бүхы орон соогоо суурхаба. Энэ гайхамшагта туйлалта тухай һураг суу холуур таража, Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой коллективые хүлгүүлһэн юм. Заводой бүхы цехүүдэй хүдэлмэришэд энэ үүсхэлые халуунаар дэмжэн абаба. Табалагша А. А. Ткачук, токарь Л. С. Розенкин, модошо дархашуул Г. П. Суранов, Г. В. Куклин, токарь Н. К. Кузьмин болон бусад стахановска хүдэлөөнэй пионернууд гэжэ нэрлэгдэхэл ёһоороо нэрлэгдэнэ.

Заводой түрүүшын стахановецууд ажалайнгаа бүтээсэ бүхы талаһаань дээшэлүүлжэ, залуу нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулдаг, судна бүтээхэ мэргэжэлдэ тэдэнэрые һургадаг, социалис мүрысөөндэ эрхим амжалта туйладаг байгаа. Жэшээлхэдэ, модошо дархан Г. П. Суранов һурагша Владимир Петрович Клеминищевые нарин дарханай мэргэжэлдэ оролдосотойгоор һургажа гаргаа һэн. Сурановай хүсэл оролдолго хии талаар һалаагүй, стахановец нэрэдээ хүрэмэ халаание бэлдэжэ шадаа. Мүнөө Клеминищев мэргэжэлээрээ эрхимүүдэй тоодо ороһон, юһэдэхи табан жэлэй социалис мүрысөөндэ илажа гараһан байха юм. Мүнөө тэрэ арбадахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллана. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй ажалай дүн согсолходо стахановецай һурагша Владимир Петрович Клеминищев Ажалай Алдар солын III шатын орденоор шагнагдаһан байна.

Тиигэхэ үедэ Николай Григорьевич Кузмин эрхим станочнигые бэлдэһэн юм. Тэрэнэй һурагша байһан Дмитрий Иванович Хохряков мүнөө хэдэн станок дээрэ хүдэлнэ, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Тэрэ баһал 1976 оной түсэбөөр ажаллана.

Түрүүшын стахановецуудай олонхидынь мүнөө пенсидэ гараһан хай, гэбэшье түрэл заводтойгоо холбоо барисаагаа алдадаггүй. Тэдэнэр түсэб даабари дүүргэлгэдэ жэл бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Стахановска хүдэлөөнэй пионернүүд Суранов, Кузмин, Ткачук, Мордовской, Лобич болон бусад өөһэдынгөө цехүүдтэ ерэжэ, 30-аад онуудайхидал адли залуугай сог залитайгаар ажалладаг, хүдэлмэрисэ эрхим шанартайгаар дүүргэдэг байна. Мүнөө залуу хүдэлмэришэд, коммунис ажалай ударнигууд тэдэнэрэй үльгэр жэшээ даган, һайнаар ажаллана. Коммунис ажалай болон коммунис ажалай коллектив, ударник гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэл социалис мүрысөөнэй эгээл дээдын онол арга болоно.

Дүшөөд онуудай стахановецууд болон 60-аад онуудай коммунис ажалай ударнигуудай уулзалгада зорюулагдаһан тематическа үдэшэ заводто үнгэргэгдөө. Түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабари дүүргээд, арбадахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллажа байһан, Ажалай Алдар солын III шатын орденоор шагнагдаһан Владлен Афанасьевич Лысенко, модошо дархан Павел Матвеевич Ишков фрезеровщик Владимир Ильич Паршуков болон бусад стахановецуудай үмэнэ үгэ хэлээ. Стахановска хүдэлөөнэй һайн һайхан ёһо заншалые үргэлжэлүүлжэ, гүрэнэй түсэб даабари амжалтатайгаар дүүргэхын тулада габшагайгаар хүдэлхэбди, коммунис ёһоор ажаһууха, ажаллахабди гэжэ тэдэнэр стахановецуудые найдуулаа. Тэдэнэрэй һүүлээр стахановецууд Суранов, Куклин, Языков, Кузмич гэгшэд үгэ хэлэжэ, арбадахи табан жэлдэ үшөө һайнаар ажаллахыень залуушуулые уряалаа.

П. СКРИПКИН,
судна бүтээлгын заводой кадриуудай таһагай начальник.

Улаан-Үдэ.

«АРКТИКА» ГЭЖЭ АТОМНА ЛЕДОКОЛ СУДНАНУУДЫЕ ДАХУУЛНА

Енисей мүрэнэй адагай мүльһэн хушалтые бута сохин, «Арктика» гэжэ атомоход түрүүшын транспортна суднануудые Енисейн портнуудта асарба. Энэ зам гаталхын тула оройдоол сүүдхэ саг эндэ хэрэгтэй болоо.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Карска далайн Енисейн буланда ерэһэн түрүүшын суднанууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

БРИГАДИР ЗУБКОВ

Александр Гаврилович Зубков үглөөгүүр эртэ бодожо һуранги. Дежурна автобусто һуухынгаа урда тэрэ городой үйлсэнүүдээр яаралгүй ябажа харадаг. Эзэн ёһоор энэ тэрэ юумэ обёордог, зарим газарта зогсодог, Автобус соо заатагүй сонхын хажууда һуужа, һүүлэй үедэ Улаан-Үдэдэ урган бодоһон томо гэрнүүдые хараха бүрөө «энэ миниин», «энэниие би бодхоолсооб» гэхэ дураниинь хүрэдэг.

Тэрэ иигэжэ бодомжолхо, хэлэхэ дүүрэн эрхэтэй. Наукануудай Сибириин отделениин Буряадай филиалай комплекс, кондитерскэ фабрика, интернат һургуулиин, 7-дохи ГПТУ-гай байшангууд, АТС-эй байшан. Тоолохо болоо һаа үшөө олон гэр байшан, барилганууд. Эдэ, мүн бусад олон барилгануудые Александр Гаврилович Зубковой бригада бодхооһон юм.

Бүри һаяхана шэнги һанагдана. 15 жэлэй саада тээ һэн. Улаан-Үдэ городто барилга олоор бодхогдожо эхилһэн байгаа. Хаанашье хүдэлмэришэд хэрэгтэй болоо. Энэл үедэ А. Г. Зубков барилгада ерэжэ, нүхэр Казанцевай даадаг бригадада ажаллажа эхилһэн юм. Тиихэ зуураа барилгашанай мэргэжэл һайнаар шудалаа. Табан жэлэй үнгэрхэдэ, бригадир Казанцев оролдосотой, ажалдаа шударгы Александр Зубковые бригадирнуудай курсада эльгээхые зууршалһан байна.

Курса дүүргэһэнэй һүүлээр бригада даажа абаад, ажаллажа байһаар. Арбаад шахуу жэлдэ ажахын тоосооной комплексно бригада даажа ябана. Тэрэнэй бригада 7-дохи СМУ — дотороо түрүү юм. Барилга хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ даабарияа үлүүлэн дүүргэдэг, һайнаар хэдэг. Нүхэр Зубков Буряадай барилгын управлениин эрхим шулууша дархан гэжэ нэрэ зэргэтэй. «Главвостоксиострой» трестын коллегиин Хүндэлэлэй грамотаар, юһэдэхи табан жэлэй ударник гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай.

...Барилгын талмай. Барилгын хэгдэжэ байһан газаре өгтөргөй өөдэ дэрдэйжэ байшенга кранаар холоһоо өөбөрөө болохо. А. Г. Зубковой бригадые олохонь бэлэн байба. Башенна кран хараад, энэл багаар ажаллана гэжэ тухайлжан байгааб. Тэдэнэй барижа байһан гараж холоһоо мүн лэ элеэр харагдана. Наранда, һалхинда хүрилшэһэн нюуртай, ажалша хүдэр гартаа мастерок бариһан хүн «би бригадирби» гэжэ «бригадирые хаана олохоб?» гэһэн минии асуудалда харюусаба. Абаһаар тэрэниие таняагүй байһандаа аягүйрхэбэб. Һүүлэй хэдэн жэлдэ Александр Гавриловичтай барилгын талмай дээрэ уулзаагүйбди. Тэрэ энеэбхилэн урдаһаамни харана.

— Александр Гаврилович, танай бригада хэдэн жэлэй туршада ходо түрүү зэргэдэ ябана, даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Энээнэйтнай нюуса юуб? — гэжэ асуубаб. Тэрэ нэгэ бага бодолгодо абтан, дуугай һууба:

— Юрын лэ хүдэлмэришэд бэзэбди, — гэжэ харюусаба.

— Харин барилгашад шэлэгдэжэ, танай бригадада эльгээгдэнэгүй. Элдэб хүнүүд дайралдана ха юм, — гэбэб.

— Тиимэл юм бэзэ. Хүнүүдые ёһотой коллектив болгон нэгэдүүлхын тула оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Нэгэл һанал бодолтой, урдахи зорилгоёо һайнаар ойлгоод байбал, бултадаа һайнаар ажаллахые оролдодог.

Нэгэ доро бригада эмхидхэн бүридхэгдөөгүй, тогтоогүй. Шэнэ хүнүүд нэмэн абтана. Тэдэнэй дунда элдэбын хүн дайралдана. Зарим нэгэн «барилгашад ехэ мүнгэ абадаг, тиимэһээ ажаллахаа ерээб» гэжэ хэлэдэгшье юм. Харин һайнаар ажаллаал хадаа, мүнгэ олоно гэжэ ойлгодоггүй хэбэртэй.

Хэдэн жэлэй саада тээ бригадада хоёр хүдэлмэришэн нэмэн абтаа һэн. Нэгэниинь урдань хулиган ааша гаргаһанай түлөө зэмээ амасаһанай һүүлээр ажалда ерээ. Нүгөөдэнь мүн лэ һэбхи зантай, ехэ мүнгэндэ олзуурхажа ябаһан хүн байба. Түрүү бригадынхид хадаа ехэ мүнгэ олоно гэжэ һанаа.

Бригадын гэшүүд эдэ хоёрые ажалда дүршүүлхэ гэжэ ехэ оролдоо. Тэдэнэр абаһаар лэ даагдаагүй гэжэ хэлэхээр. Бүхэли халаанай туршада зогсонгүй, миин һуунгүй ажаллахань тэдэндэ ехэ хүшэр байшоо. Зарим үдэрнүүдтэ ажалдаа ерэхэгүй. Барилгашад суглаа зарлажа, ажалай журам тухай хөөрэлдөө. Бригадын ёһо заншал баримталха, нэрэ зэргыень хүндэлхэ эрилтэ табяа.

Байн байн нэгэнинь ажалша коллективэй һайн нүлөөндэ абтажа, ажалдаа ондоогоор хандажа эхилээ. Нормоёо дүүргэдэг болоо. Барилгашанай 1-дэхи разрядта хүртөөд ажалдаа дүршэһэн байна. Мүнөө 3-дахи разрядтай. Бүтээһэн ажалайнь зэргээр 4-дэхи разряд олгожо болохо. Һаядаа разрядаа дээшэлүүлхэ шалгалта бариха юм. Харин нүгөөдэ нэгэниинь хулиган ааша гаргахаа болёогүй. Ажалдаа һогтуугаар ерэхэ, хэрүүл татаха. Суглаан дээрэ, нүхэдэй сүүд дээрэ хэлсэгдэбэшье, үрэ дүн гараагүй байна. Ажаллаагүй һаа, мүнгэн дэмы абтахагүй байна гэжэ ойлгоод, бригадаһаа гаража ошоо һэн.

— Түрүү зэргэдэ ябахань бэлэн бэшэ гү? — гэжэ һонирхобоб.

— Түрүү хүдэлмэришэн байхада хүшэршэг. Харин түрүүшүүлэй зэргэдэ ор... бэлэн шэнги. Үнэн сэхэ... хаһаа гадна, ажалдаа ... долго гаргаха хэрэгтэй... пиисэ зүбөөр, һайнаар ... табижа һурахада, ямар ... бэрхэшээл байхаб.

Түрүү нэрэ зэргэдэ ... мөөр ажаллахань, энэ ... зэргээ үдэр бүриингөө ... хэрэгээр батадхахань ... рөө бэлэн бэшэ. Мүнөө ... хүдэлмэришэн ушар ёһо ... мэдэхэ, хамтын хэрэгэй ... лөө харюусалгаа ... ёһотой. Тиихэтэй хамта ... гэжэл шадабаряа улам ... шэлүүлхэ шухала. Ша... ряа ходо мүлижэ, нари... жа байгаагүй һаа, гэж... эхилхэнь юуншье бэшэ, ... гадын гэшүүд энэниие ... наар ойлгобо. Тиим... өөрынгөө мэргэжэл ша... ри нарижуулхатай ... ондо ондоо хэдэн мэрг... шудална.

Теэд өөрөө һайнаар ... лахаһаа гадна, ажахы... сооной комплексно бри... даагаад, тэрэнэй ажал... бөөр эмхидхэхын тула ... хэрэгтэйб? Анхарал ... долго гаргалгаар, мэрг... шадабаряа дээшэлүү... бүхы юумэн бүтэхэгүй. ... гадир Зубков эдэ бүг... мэдэржэ, коллектив ... бэрилхэ, хүнүүдтэй ... ойлголсохо онол арга шу... на.

— Бригадир Зубков ... нүүдтэ ехэ энхэргэнээр ... дадаг, хүнүүдтэ дуратай... — гэжэ партийна орга... циин секретарь С. И. Гр... нин хөөрэнэ. Сугтаа ху... дэг нүхэдэйнгөө һанал б... һайн мэдэнэ, үгээ ойлго... но.

— Александр Гаври... чай даадаг бригадатай а... лахада амар. Бүхы ю... шууяа шаалагүй бүтэха. ... рилгашад харюусалгаа ... наар ойлгодог, — гэжэ ... тер Семенов хэлэнэ.

Үнэхөөрөө А. Г. Зубк... даадаг бригада эбтэй ... урдахи зорилгоёо һай... мэдэдэг. Эбтэй колле... байгуулха гэжэ Алекс... Гавриловичай гаргаһан ... долго бата бэшэ юм.

— Барилгын бүхы һа... ри албатанай эмхи гур... тайгаар ажалладаг һаа, ... рилга урагшатайгаар бү... һэн. Харин ажалай эмхи... зарим газарта муу. Тии... һаатаха ушар гарана, — ... жэ нүхэр Зубков халагла...

Тэрэнэй даадаг бри... эмхи гуримтай. Барилга ... даабаряа үлүүлэн дүүр... Теэд барилгын матери... саг соогоо асарагдаагүй, ... ондоошье зарим шалтага... һаа бригадын ажал зари... һаатана. Нүхэр Зубков ... бүгэдые усадхаха тухай ... домжолдог, суглаан, зүб... нүүд дээрэ шүүмжэл... эрилтэ табидаг.

Ажал дээрээ эрилтэ ... тэй нүхэдтөө анхарал... гаар хандадаг, үгээ ойлг... жа шададаг хүн даа, т... бригадир Зубков.

М. БОЛОНЕВ,
7-дохи СМУ-гай мастер.

ЗАЛУУШУУЛЫЕ ҺУРГАГША

Фрол Матвеевич Виноградов залуу олон хүдэлмэришэдые ажалда дүршүүлээ. Локомотив-вагон заһабарилгын заводто 30 жэлэй туршада ажаллаха зуураа, Фрол Матвеевич залуушуулай дунда ехэ хүндэтэй хүн болонхой.

«Абага Фрол гэжэ тэрэниие олон залуу хүдэлмэришэд хүндэтэйгөөр нэрлэнэ. Үнэхөөрөө тэрэ олон жэлэйнгээ баян дүй дүршэлые ехэ анхаралтайгаар залуу нүхэдтөө дамжуулан үгэнэ. Тэдэниие ганса ажалда дүршүүлнэ бэшэ, коллективэй нэрэ хүндөөр, хэһэн ажалайнгаа түлөө омогорхохоор хүмүүжүүлнэ. Хүдэлмэришэн ангиин ёһо заншал баримталан арьбадхаха, ажалдаа үнэн сэхээр хандаха тухай тэрэ залуу нүхэдтөө ходо хөөрэжэ үгэдэг.

Ф. М. Виноградов гуша гаран залуу хүдэлмэришэдтэ өөрынгөө баян дүй дүршэл дамжуулан үгөө. Тэрэ өөрөө эрхим һайнаар ажалладаг, халаанай даабарине ходо 130—140 процент дүүргэдэг юм. Һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Залуушуулые хүмүүжүүлэн һургагша Фрол Матвеевич үнэн сэхэ ажалаараа локомотив-хабсаралгын цех соогоо һайн мэдээжэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуушуулые хүмүүжүүлэн һургагша Ф. М. Виноградов шефтээ абаһан Федор Брезгинтэй ажал дээрээ.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

АЛАС-ДУРНЫН ХИЗААРТА

КПСС-эй XXV съездые 1976 оной февральда зарлаха тухай мэдээсэлые, бүхы совет хүнүүдтэл адли, Алас-Дурнын ажалшад сэдьхэлээ ханангяар угтаба. Энэ мэдээсэл социалис мүрысөөндэ хабаадагшадай политическэ болон ажалай шэнэ эдэбхи үүсхэл гаргаа.

Приморьин хизаарта промышленна үйлэдбэриин хэмжээгээр таба һарын түсэб 103 процент дүүргэдээ. Түсэбһөө гадуур 24 миллион түхэригэй продукци, тэрэ тоодо нилээд ехэ туулган, шулуу нүүрһэн, хюрөөдэмэл модон худалдагдаа. Портын хүдэлмэрилэгшэд, модо бэлэдхэгшэд, металлургнууд, горнягууд хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайдаа элидхэнэ.

Съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн хизаарта улам үргэдэнэ. Предприяти, шахта, руднигуудай коллективүүд, суднануудай экипажнууд XXV съездын хүндэлэлдэ угтамжын түсэб-уялгануудые абаһа. Экономикын ашa үрые, ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхэ, һомологдоһон мүнгэ зөөриие ашa үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар нөөсэ арга боломжонуудаа дүүрэн хэрэглэхэ гээшэ мүрысөөнэй гол зорилгонь болоно.

Алас-дурнынхидай ажал хэрэгүүд тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд ингэжэ мэдээсэнэ.

АМАРАЙ МЕТАЛЛУРГНУУД — СЪЕЗДДЭ

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө «Амурсталь» заводой коллектив Комсомольск-на-Амуре хотын ажалшадай дунда социалис мүрысөө үүсхэбэ. Металлургнууд абаһан уялгануудаа шэнэлбэ. «Ноябриин 25 болотор булад хайлуулгаар, декабриин 18 болотор прокат үйлэдбэрилгөөр табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ» — иимэ шэнэ тоо, баримтанууд ажалай дүнгүүдые харуулдаг самбар, транспарантнууд дээрэ бии болонхой. Энэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 25 мянган тонно булад, прокат үйлэдбэрилхөөр хараалагдана.

Социалис Ажалай Герой А. В. Воётовичой халаан мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдые туйлаа. Эндэхи бүхы бригаданууд үдэр бүри түсэбһөө гадуур ехэ металл үйлэдбэрилэн гаргана.

«Амурсталь» — металлургиин Алас-Дурнадахи түрүүшын предприяти мүн. Тэрэнэй 1942 ондо ашаглалгада ороһон сагһаа хойшо эндэ ехэ ехэ хубилалтанууд болоо. Шэнэ мартенэй пеэшэнүүд, булад таһалгаряагүй хайлуулха түхеэрэлгэнүүд, электрын хүсөөр булад хайлуулха цех байгуулагдаа. Коллектив түрүүшынгээ миллион тонно буладые 13 жэлдэ хайлуулһан һаа, мүнөө эды шэнээн булад жэл хүрэхэгүй саг соо үйлэдбэрилнэ.

В. ГРИГОРЬЕВ.
Комсомольск-на-Амуре.

БИБЛИОТЕКЭ СОО — ВЫСТАВКЭ

Хабаровск-II гэдэг локомотивна депогой түмэр замшад жэлэй түсэбһөө гадуур 15 мянган тонно ашаа шэрэхэбди гэжэ уялга абаа. «КПСС-эй XXV съезддэ — эрхим угтамжа» гэһэн выставкын материалнууд энээн тухай хөөрэнэ. Энэ выставкэ хизаарай научна библиотекэ соо нээгдээ.

Хабаровска, Приморьин хизаарнуудай, Сахалинай, Камчаткын, Магаданай, Амарай областьнуудай эрдэмтэдэй, партийна, совет хүдэлмэрилэгшэдэй номууд, ходо гаража байдаг хэблэлэй материалнууд эндэ харуулагдана. Алас-Дурнын үйлэдбэриин хүсэнүүдэй хүгжэлтэдэ, энэ хизаарай байгаалиин баялигуудые ашаглалгада, Байгал-Амарай түмэр замай барилгада выставкын материалнууд зорюулагдана. «Алас-дурнынхид — съезддэ» гэһэн таһагай материалнууд политинформаторнуудай, пропагандистнуудай анхарал татана. «СССР-эй зүүн районуудые ашаглаха зорилгонууд» гэһэн шэнэ ном эндэ бии. «Алас-Дурнын табан жэлэй түрүүшүүл» гэһэн гаршагтай номууд Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн корабль бүтээгшэд, булад хайлуулагшад, машина... тээшэд, загаһашад, гео...гууд тухай хөөрэнэ.

Г. ЛАГУНОВА.
Хабаровск.

НҮҮРЬЭШЭДЭЙ ВАХТА

Хүндэтэ металлург С. ... Беляевай хүтэлбэридэг ... сомол-залуушуулай бри... табан жэлдэ абаһан уял... дүүргэбэ. В. И. Ленинэй ... рэмжэтэ Алас-Дурнын ... та малтамал һанаржуул... металлургическа комбина... түрүү коллектив даабари... гадуур хоёр мянган то... туулга үйлэдбэрилэн гар... ба.

В. И. Ленинэй нэрэмжэ... комбинадай Хрустальнен... ашагта малтамал шаг... жуулгын комбинадай хэд...

ГАЗАР—БАЯЛИГ

Үнгэрһэн жэлэй хабар Известия» газетэ «Газараа тай зүбөөр ашаглаха» гэ- уряа доро Бүхэсоюзна икурс үнгэргэхэ тухай со- лоһон байгаа. Тиин энэ ае манай аймагай нюта- Соведүүд халуунаар дэм- жэ, газараа һайнаар ашаг- хын түлөө һүүлэй жэлдэ улжа байһан хүдэлмэреэ м ехэ зоригжолтойгоор алжэлүүлһэн байха юм.

1974 оной июнь һарада лоһон аймсоведэй сесси ахынуудтахи газар тарья- нгые ашаг үрэ ехэтэй бол- хо, шэнэ газар нэмэжэ ха- лха асуудал хаража үзэ- , түсгаар шиидхэбэри ба- лан абаһан юм. Эндэ хараа- гдаһан зорилгонуудые бэе- үлэн, Яруунын колхоз, хозууд 4599 га шэнэ га- р хахалжа, 1300 гектар- ь тарилга хэһэн байна. анай «Комсомольский» сов- здошье энэ талаар нилээд- й хүдэлмэри хэгдэнхэй.

Газарые зүбөөр эдлэжэ, алан, тарьялангаа үр- тэжэ, ниитын малда ороо- то болон тэжээлэй урга- нуудые улам элбэгээр ядаг болохо зорилго идхэхэ хэрэгтэ манай Хэн- н сомоной Соведэй гүйсэд- м нилээд хүдэлмэри ябуул- гэжэ хэлэлтэй. 1973 ондо оной Соведэй сесси «Шэ- газар ашаглалга тухай» удал зүбшэн хэлсээ һэн. ведэй депутадууд болон бхитэд ажахынгаа газа- е эзэн ёһоор ашаглаха, лай тэжээл элбэгээр аба- болохо талаар ехэхэн а боломжонуудые эли- улһэн, энээнэйнь үндэһөөр андаа ашаглагдадаггүй йһан дэгнүүл дошотой, бургааһатай газарнуу- е тэгшэлэн сэбэрлэхэ, эл- үрилгэ хэхэ зорилго ха- лһан байна.

Сомоной Соведэй сесси 1973 ондо 1000 гектар шэнэ зар ашаглалгада үгэхэ гэ- н шиидхэбэри абаа юм. рэг дээрээ энэ түсэбнай р дахин үлүүгээр гэхэ гү, 2000 гектар газар элдүү- лэгдээ. Баһал үнгэрэгшэ лдэ совхозой механизатор- уд үшөө 1140 га шэнэ зар ашаглажа, 615 гектар- нь ороохо таряжа, 5 мян- гаран центнер ургаса үүлһан байгаа. Гадна Сельхозтехника» нэгэдэлэй үөөр 640 га шэнэ газар ха- лагдаа юм. Мүнөө үедэ вхоздо хахалагдадаг газа- й талмай 14500 гектарта, алан — 5038 гектарта үгдөөд байна.

Ороохото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэ- үүлхэ талаар шухала хүдэл- ри саг үргэлжэ ябуулхаһаа дна, ургасынгаа газарые лам үргэдхэхэ холын хараа- й зорилгонуудые жэлһээ лдэ бэелүүлхэ байнабди. йгша ондо мянган гектар шнэ газар ашаглагдаа. Мү- тару ой модотой, һөөг ургааһатай байһан 300 га лмай сэбэрлэгдэжэ хаха- даад байна.

Шэнэ газар ашаглалгада Сомоной Соведэй хүдөө ажа- ын комисси ехэхэн үүргэ үргэнэ. Депутат В. Ц. Бату- вай толгойлдог тус комис- иин үүсхэлээр совхоздо ашаглагдадаггүй байһан га- зарнууд элирүүлэгдэжэ, хэды шэнээн шэнэ газар хаана хахалагдахаар бэ, шэнэ газар ашаглаһанһаа хэды шэнээн экономическа ашаг үрэ абажа болохоб гэжэ тоолон тодор- хойлогдоһон, энээнние бэе- лүүлжэ эхилхэ эмхидхэлэй- техническэ хэмжээ ябуулга- нууд хараалагдаһан юм. Тиин шэнэ газар ашаглалга- да оруулха хэрэгтэ хоёрдохи отделение эрхилэгшэ, сомсо- ведэй депутат Б. Д. Раднаев илангаа ехэ оролдолго гар- гаа. Тэрэ механизаторнуудай ажалые һайнаар эмхидхэжэ, шэнэ газар хахалха, тэндэ тарилга хэхэ түсэбөө дүүр- гэһэн юм.

Совхозой механизаторнууд эдэр бүтээсэтэ ажалаараа һайн дүнгүүдые туйланхай. Жэшээнь, тракторист И. В. Рыбаков Могзон, Хонтии гэ- жэ газарнуудта 115 га шэнэ газар хахалаа. Тэрэшэлэн трактористнууд В. П. Шум- ков, В. Н. Ежов, М. А. Чер- ников гэгшэд тус тустаа 113—110 гектар газар ашаг- лалгада оруулһан байна. «Сельхозтехника» нэгэдэлэй отделениин трактористнууд А. В. Душаков, Н. Тимофеев манай совхоздо шэнэ газар хахалхадаа тус тустаа 2457—2630 эталонно гектарай зөөлэн элдүүрилгэ хээ.

Сомоной Соведэй депутадууд — совхозой директор Н. Н. Найданов, ахамад агроном В. Л. Полубенко ажахынгаа газарые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ шэнэ газар ашаглалгын шанарые хинаха талаар ехэ оролдолго гаргана.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй ашаар совхоз, 1974 ондо сагай уларилай хэдышье таарамжагүй байбашье 6000 гектарһаа 56215 центнер ороохо таряа хуряагаа гэхэ гү, али гектарһаа 9,3 центнер ургаса абаа һэн. Мүн үнгэрһэн жэлдэ шэнээр хахалагдаһан 615 гектарта «Сибириин волоснец» гэжэ олон жэлэй ногоон таригданхай.

Шэнэ газар ашаглаха талаар бэелүүлэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудаай экономическа һайн ашаг үрэ үгэжэ байһаниинь эли харагдажа эхилээ. Газар тарьялангай хүгжөөгдэхэтэй хамта ажахын мал ажал улам хүгжэжэ байна бшуу. Энээниие нимэ тоонууд гэршэлнэ. Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлдэ совхоз түсэбэй ёһоор 18290 центнерэй орондо 19820 центнер мяха, 15 мянган центнерэй орондо 17345 центнер гүрэндэ худалдаа. Гансахан 1974 ондо үнеэн бүриин һаам 154 килограммаар, гүрэндэ тушаагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүр урда жэлэйхиһээ 24 килограммаар дээшэлээ гэхэ гү, али 1 үхэр 355 килограмм татаһан байна.

Жэлһээ жэл бүри совхознай тугал, унага олоор абадаг болоо. Тэрэнэй ашаар мүнөө тэдэнэр 6000 шахуу үхэр малтай, 950 адуу моритой болоод байна. Мүн хонин ажалнайшье хүгжөөгдэнэ. Түгэсхэхы жэлдэ 5400 центнер мяха, 5750 центнер һү, 2000 центнер ороохо таряа тушаажа, табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэхээр дээшэлүүлэгдэһэн уялгаяа бэелүүлхын түлөө амжалтатайгаар тэмсэжэ байһан манай совхозой ажалшад ерэхэ табан жэлдэ үйлэдбэриеэ улам хүгжөөхэ үндэһэ һуури байгуулжа байна. Энэ зорилгоор хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ, түрүү шэнэ технологи үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ арга хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Мүнөө хабар 7000 гектарта ороохото, 2100 гектарта тэжээлэй ургамалнууд таригданхай. Ургасын хойноһоо һайн харууһан эмхидхэгдэнэ. 1100 га паар хахалагдаа, ниитынгээ адуу малда тэжээл бэлэдхэжэ эхилээбди.

Газараа һайнаар ашагладаг болохо талаар манай совхоздо хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тухай тобшолон хэлэхэдэ иимэл даа. Энэ талаар ажахын механизаторнууд, хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд, сомоной Соведэй гүйсэдком нилээдгүй юумэ хээ гээшэ. Тиимэһээл манай сомсоведэй гүйсэдком Бүхэсоюзна мүрысөөнэй дүнгөөр «Известия» газетын дипломдо ба вымпелдэ хүртэхэ золтой байба. Һаяхан энэ шагнал манда барюулагдаа. Мүн совхозой түрүү механизаторнууд И. В. Рыбаков, В. П. Шумков, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй тракторист А. В. Душаков, 2-дохи отделениие эрхилэгшэ Б. Д. Раднаев, рабочкомой түрүүлэгшэ агроном В. Ц. Батуев, ахамад агроном В. Л. Полубенко, совхозой директор Н. Н. Найданов болон би «Известиин» Хүндэлэлэй грамотануудта хүртөөбди.

Иимэ үндэр шагналда хүртөөд байхадаа, «Комсомольский» совхозой ажалшад, Тэлимбын нютагай Соведэй депутадууд бүхы баялигай эхэ — газараа һайнаар ашаглаха талаар шэнэ амжалтануудые туйлаха уялгатай болоно. Энэ жэлдэ 56 мянган центнер ороохо таряа, 88 мянган центнер бүхы янзын бүдүүн тэжээл, 5600 тонно силос бэлдэхэ, паар хахалха, шэнэ газар ашаглалгаяа үргэлжэлүүлхэ ёһотойбди. Эдэ бүгэдэ хадаа совхозой экономико хүгжөөхэ, ниитын мал ажалай ургажа байгаа эрилтые хүсэд хангаха хэрэгтэ шэглүүлэгдэнэ гэшэ. Энээниие һайнаар бэелүүлэн, совхозой ажалшад КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахань, арбадахи табан жэлээ амжалтатайгаар эхилхэнь лабтай.

Д. ДАГБАЕВ,
Яруунын аймагай Хэндын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

НИИДЭЛГЭДЭ ТҮГЭС БЭЛЭН

«Союз» — «Аполлон» гэжэ хамтын ниидэлгэдэ хабаадалсаха «Союз» гэжэ замбуулинай онгосын түрүүшын экипажай гэшүүд: Алексей Архипович Леонов ба Валерий Николаевич Кубасов.

ТАСС-ай фотохронико.

«Союз»—«Аполлон» гэжэ хамтын ниидэлгэдэ хабаадалсаха американ астронавтнууд Дональд Слейтон, Томас Стаффорд ба Вэнс Бранд (зүүн гарһаа).

АП—ТАСС-ай телефото.

США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Стесселэй мэдүүлгэ

Замбуулинай дайдада июлиин 15-да хэгдэжэ эхилхэ совет-американ хамтын туршалга—«Аполлон»—«Союз» гэжэ онгосонуудай ниидэлгэ американ-совет һайн, тодорхой харилсаанай, манай хоёр ороной хоорондохи, дэлхэйн бүхы оронуудай хоорондохи харилсаанай гэршэ жэшээгэй һүлдэ тэмдэг болоно гэжэ США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Стессел ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Замбуулинай дайдада хэгдэхэ хамтын хүдэлмэри нэгэ нэгэндээ этигэл найдабари түрүүлхэһээ гадна, хүн зоной ухаан бодолые эзэлдэг түгэлдэр ехэ түсэбэй бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһые элирхэйлэн гэршэлнэ гээд элшэн сайд тэмдэглэбэ. Гадна, али бүхы асуудалнуудаар харилсаагаа эрид хүгжөөхые хүсэжэ байһыемнай энэ ушар харуулна.

«Аполлон»—«Союз» гэжэ онгосонуудай ниидэлгэ эрдэм, техникын талаар манай харилсаа холбоондо шэнэ шата нээхэ байһандань, этигэн найданаб гэжэ У. Стессел тэмдэглээ. Элшэ хүсэ хүгжөөхэ, оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалгые һайжаруулха, хорон хабдар ба бусад үбшэнгүүдтэй тэмсэхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудые шиидхэхын тула ээм ээмээ ниилүүлэн ажаллажа байнабди. Энэ харилсаан гансал манай оронуудта бэшэ, харин бусад бүхы арадуудта айхабтар ехэ туһа хүргэхэ байна.

(ТАСС).

Совет ба гадаадын журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци

«Союз» гэжэ замбуулинай онгосо июлиин 15-да 15 час 20 минутада Байконур гэжэ космодром дээрэһээ ниидхүүлэгдэхэ юм. 7,5 часай үнгэрһэн хойно «Аполлон» гэжэ американ онгосо Канаверал хушуунһаа табигдаха. Совет-американ замбуулинай хамтын туршалга иигэжэл эхилхэ байна.

«Союз» — «Аполлон» гэжэ хамтын ниидэлгын зорилгонууд тухай, тэрээндэ бэлдэлгын дүнгүүд тухай совет эрдэмтэд ба космонавтнууд июлиин 14-дэ Москвада, Уласхоорондын пресс-центртэ, журналистнуудта мэдээсэбэ.

Энэ ниидэлгэ СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаае хүгжөөлгэдэ шэнэ шата болохо байна гэжэ СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэхи «Интеркосмос» гэжэ Соведэй түрүүлэгшэ академик Б. Н. Петров хэлээ. Уласхоорондын шахардуу байдалай һуларһанай, совет-американ харилсаанай һүүлэй жэлнүүдтэ улам һайжарһанай ашаар энэ проект бэелүүлэгдэхэ аргатай болоһон байна. Замбуулиндахи харилсаа холбоон тухай СССР-эй ба США-гай правительстванууд хоорондын хэлсээн 1972 оной майн 24-дэ гар табигдаа һэн. Энэ хэлсээнэй гол шухала зүйлнүүдэй нэгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэшэ туршалгын гол зорилго болоно.

Энэ туршалгада бэлдэхэ үедөө хоёр тала онгосонуудые, станцинуудые залгалдуулан холболдуулха хэрэгые хаража үзэһэн байна. Гадна, техническэ олон асуудалнуудые шиидхэхэһээ гадна, һайн һайхан уг зорилго урдаа табиһан байгаа. Ушарынь юуб гэхэдэ, саашадаа замбуулинай дайдаар ниидэһэн онгосонууд нэгэ нэгэндэ туһа хүргэхэ ёһотой. Тэдэ энээндэ бэлэдхэлтэй байха шухала. Энээниие бэелүүлхын тула хоёр ороной эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, космонавтнууд үгээ һайнаар ойлголсожо, шэн габьяатайгаар ажаллаһан байна. Тиин мүнөө энээнэй аша үрэ замбуулинай дайдада харагдаха бшуу.

Хамтын туршалгада бэлэдхэл хэхэ үедэ совет-американ мэргэжэлтэд үнэн зүрхэнэй, хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдые хэдэг байгаа гэжэ Б. Н. Петров тэмдэглээ.

Энэ хүдэлмэри уласхоорондын олон асуудалнуудые хамтаараа шиидхэжэ болоно гэһэн гэршэ жэшээ (болоно гээд эрдэмтэ түгэсхэлдөө хэлэбэ. Энэнь космонавтикын хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ, эб найрамдалай хэрэгтэ, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада ехэ туһа хүргэхэ байна.

Совет-американ замбуулинай онгосонуудай ниидэлгые залан хүтэлхэ түбүүдэй бэлэдхэл тухай СССР-һээ ниидэлгые хүтэлбэрилэгшэ, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт А. С. Елисеев хөөрэбэ. Дэлхэйн ондо ондоо түбинүүдтэ байдаг хоёр түбһөө ниидэлгэ хүтэлхэ гээшэ орёо хэрэг байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Тиимэһээ хоёр түб эбтэй эетэйгээр, хоорондоо нягта харилсаатайгаар ажаллаха зэргэтэй.

Түбүүдэй бэлэдхэл хоёр тухай жэл соо үргэлжэлөө. Түгэсхэлэй шатадань «Союз», «Аполлон» гэжэ онгосонуудай экипажнууд, түбэй мэргэжэлтэд хамтын һорилгонуудые хэһэн байна.

Түбүүдэй бэлэдхэл дүүрээд байна гэжэ А. С. Елисеев хэлэбэ. Июлиин 14-дэ 15.00 часта түбүүдэй мэргэжэлтэд түгэсхэлэй ябуулгануудай программа бэелүүлхын тула түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлжэ захалба.

Хамтын ниидэлгэдэ экипажнуудай бэлэдхэлэй ямараар үнгэрһэн тухай Космонавтнуудые бэлдэдэг Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ түбэй начальнигай нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй летчик-космонавт А. Г. Николаев дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

— Хоёр талын түлөөлэгшэдэй гар табиһан протокол соо ниидэлгэдэ экипажнууд түгэс бэлэн болоод байна гэжэ тэмдэглэгдэнхэй, — гээд А. Г. Николаев хэлэбэ.

«Союз» — «Аполлон» гэжэ проектын техническэ директорэй орлогшо В. А. Тимченко журналистнуудай урда үгэ хэлээ.

Пресс-конференциин түгэсхэлдэ журналистнуудай асуудалнуудта эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, космонавтнууд харюусаба.

Пресс-конференци дээрэ түрүүлэгшээр һууһан, СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таһагые даагша В. Н. Софинский ООН-ой Генеральна секретарь Курт Вальдхаймай эльгээһэн мэдүүлгын текстые уншаһан байна.

Т. АККУРАТОВА,
Л. БЕРНАСКОНИ.
(ТАСС).

Оронгын сомоной Соведэй депутат Тамара Чимитовна Бадмаева хэлхеэ холбооной эндэхи отделенидэ дүрбэдэхи жэлээ хүдэлнэ. Тэрэ Ленинэй нэрэмжэтэ ба Пионерскэ үйлсэнүүдтэ ажаһуудаг улад зондо газетэ, журналнуудые тараадаг юм. Тамара Чимитовнагай ажал хэрэгыень нютагайнь зон үндэрөөр сэгнэжэ, сомоной Соведэй депутадаар һунгаһан юм. Нүхэр Бадмаева ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. Ч. Бадмаева хэблэл тараажа ябана.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

«МАМАЙН ДОБУУНҺАА ДУРДАЛГА»

Поэт Мэлс Сам̆буев Агуу Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулжа «Мамайн добууһаа дурдалга» гэжэ поэмэ хэблүүлэн гаргаба. Мэлс Самбуев хадаа эдэбхитэйгээр бэшэдэг залуу поэдүүдэй нэгэн, буряад поэзиингээ хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулалсажа байна.

Энэ поэмые хаража үзэхэһөө урид түүхын баримтанууд дээрэ зарим тэды тогтомоор гэжэ һанагдана. Мамайн добуун гээшэмнай Волгоградай түб хубида оршодог эгээл үндэр газар болоно. 1942—1943 онуудта Сталинградай тулалдаанай үедэ Мамайн добуун хэдэ дахин гарһаа гарта ороһон, эсэстээ дүшэн гурбан оной январиин 25-да манай сэрэгүүдээр эзэлэгдэһэн байна. Һүүлдэнь 1963—1967 онуудта Сталинград шадар туйлагдаһан илалтые тэмдэглэн хүшөө — ансамбль бодхоогдоо һэн. Ансамблиин тэгэндэ Түрэһэн Эхэ орон гэжэ хүшөө, добуунай хаяада «Үхэн тулаха» гэһэн баатар сэрэгшэдэ зорюулагдаһан хүшөө, тэрэнэй доронь һандарһан хоёр ханада баатарлиг тэмсэл харуулһан шулуун һиилүүрнүүд. Һандарһан хананудай саана Эрэлхэг баатарнуудай талмай, тэндэ городые эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалагшадые харуулһан зургаан скульптурна бүлэгүүд, мүн Шаналалай талмай, тэндэнь сэрэгшын эхые харуулһан хүшөө, зэргэлээд сэрэгэй алдар солын зал оршодог.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеранай хүбүүндэз һүүлшын бэшэгһээ хэһэг тус поэмэдэ эпиграф болгон үгтэнхэй. Мамайн добуунда гараһан тухайгаа сэрэгшэ иигэжэ бэшэнэ: «...Мамайн добуун дээрэ бодхоогдоһон гайхамшаг хүшөө — ансамбль бүхы сэдьхэлыем өөрһөөнь доһолгоо. Би эндэ эхин хүшөөһөө Эхын хүшөө хүрэтэр гарахадаа, хамаг наһаяа һанан дурдааб. Бага наһанайм үдэрнүүд, эдир залуугайм хүсэлнүүд, дайнай үеын болон дайнай һүүлшын жэлнүүд нюдэнэйм урдуур кинокадрнууд шэнгээр зуралзан үнгэржэ, ухаан бодолыем ямар ехээр хүдэлгөө гээшэб?!. »

Тус поэмэ гурбан бүлэгһөө бүридэнэ. Нэгэдэхи бүлэг соонь геройн Эхэ нютаг Санага, үхибүүн наһаниинь харуулагдана. Хоёрдохи бүлэгтэнь геройн дайшалхы замтай танилсанабди. Гурбадахи бүлэг соонь дайнай һүүлээрхи жэлнүүд зураглагдана. Зүгөөр эдэ бүлэгүүдэй удха юрэнхыгөөр хэлэгдэбэ. Юуб гэхэдэ, нэгэ бүлэг соонь элдэб сагууд, элдэб бодолнууд холисолдон, нэгэ һалгаашагүй бүхэли болгон үгтэнхэй. Эдэ бүгэдые Мамайн добуун гагнан холбоно.

Ами наһанайнгаа һүүлшын үдэрнүүдтэ дайлалдаһан газарнуудаараа ябаһан сэрэгшын образ харуулха гэһэн һайшаалта зорилго поэт урдаа табиһан байна. Поэмэ уншаад байхада, эрэлхэг зоригто сэрэгшын, холуур бодолтой, нарин сэдьхэлтэй хүнэй образ тобойсо гарана. Микишкеевич (геройн алдар нэрэнь иимэ) эдир залуугаар Эхэ ороноо хамгаалхаяа дайнда мордоно.

Үсэгэлдэрэй һурагшадай сэрэгэй эрдэмдэ һуража байһыень иигэжэ харуулна:

«Домогто ехэ
байлдаанай эрдэмэй
дээжэдэ,
Добтолгодо оролгын
орёо хэлэндэ
һуранабди.
Отожо сохилгын
бүхы дүрим сээжэлдэн,
Оньһотой тагнуулшын
мэргэжэлтэй болоожо
ургаабди».

Микишкеевич дайнай үедэ Мамайн добуунда хүрэтэр ошоходоо байлдаанай гашуун амта нилээд үзэһэн дүршэлтэй сэрэгшэ болоод ябаа.

«Мамайн добуунай
хормойн урда бэедэ
Манай окоп,
манай блиндаж
байрланхай.
Сохом эндэл.
Волгын эгээл эрьедэ
Совет Арми
дайсанай добтолго
байлганхай».

Эндэ түрүүшынхиеэ шархатана, Эндэ дайсан бута сохигдоо. Эндэһээ:

«Наһанай түлөөдэ
байлдаанаймнай зам
одоол
Наранай ородог
зүг руу эрьен шэглээл».
«Мамайн добууһаа
добтолгын шуналаар
бодоод.
Манай ошожо
сүлөөлһэн Европын
дайдэ
Хабатай зоригоймнай
талмайн үргэлжэлэл
болоод
Хабарай тэрэ
Дүшэн табанай майда»

Иигэжэ гушан жэлэй саадатэ дайшалхы замаар илалта туйлаһан сэрэгшэмнай мүнөө тэрэл замаараа һүүлшынхиеэ ябана.

Поэт геройнгоо сэдьхэлэй байдалые этигэмээр харуулхын тула элдэб уран арга хэрэглэнэ. Жэшээнь, улаангирнуудые амиды шэнгээр зураглана:

«Шарлажа хатаһан
набшаһадай богони
наһаяа
Шаналан шууялдахада,
абаһаар эли тодоор
Дуугай гунхаһан
мүшэртэ нүхэдэйнгөө
намая
Дуудажа байхыень
ажаглан ойлгоолби
одоо».

Тиихэдэ герой өөрыгөө набшалаагүй хатаһан ганса модонтой жэшэнэ:

«Элүүр энхэ
хамаг хүнүүдтэ орходоо.
Эдэгэшэгүй шархатай
ябаһандаа, юундэшьеб,
һэгшэнги,
Тэрьелшэгүй, холодошогүй
болзор тухайгаа
бодоходоо
Тэрэл ганса
модонтой бэеэ
жэшэнэлби».

Ганса хүбүүгээ дайнда алдаһан хайрата эхын гашуудал шаналалые поэт гансаардаһан ангиртай жэшэхэдэнь али тухай тодо болоожо үгэнэб:

«...Ниитэ һүрэгһөө,
юундэшьеб, гээгдэһэн
ангир
Ниидэнэ дээхэнүүр.
Гансаардаһандаа ехээр
гажарнал.
Доронь — Мамайн
добуунай
нангинай нангин,
Домогто баатарнуудай
нойрсоһон зүһэм газар
лэ».

Микишкеевич холуур бодолтой хүн гээ һэмди. Энэ дэлхэйһээ үнгэрэн ошоходоо өөрынгөө хэһэн, бүтээһэн юумэнэй хододоо мүнхэ байхые лаб ойлгоно:

«Заглуу үргэлһэн
аяншан, шэнэ город
Залуу эрдэмтын
бодолоор гүн шэнжэлэл,
Уянгата хүгжэм,
хагдарал бэшэ,
ногоорол —
урматай ябаһан
бидэнэй наһанай
үргэлжэлэл».

Тиихэдэ улаан шуһаараа хамгаалһан орон нютагайнгаа саашанхи хуби заяанда һанаага зобоногүй. Юуб гэхэдэ:

«Эхэ оронойимнай
энхэ хуби заяан —
Этигэлтэй, найдамтай
хүнүүдэй
бата шанга гарта»

Зүгөөр дайе дабажа гараһан аха нүхэдэйнгөө алдар габьяае тоохогүй ушар юумэ үзөөгүй зарим залуушуулай зүгһөө гаража болохо. Энээниие Микишкеевичэй заахаһаа нүхэсэдэг танилайдаа айлшалха үедэнь болоһон ушар харуулна. Эхэ эсэгынгээ олоһон мүнгөөр аяншалга хэһэн танилайнь одхон хүбүүн аха нүхэдтөө дээрэлхэхэеэ һанана: «Баарһад, юу хараһан зомта даа, таанар?..» Харин хуушан танилынь одхон хүбүүгээ өөгшөөхэ юм. Тиихэдэнь, Микишкеевич иимэ харюу үгэнэ.

Дүлэтэ Сталинградһаа
Берлин хүрэтэр замаа
Дүрбэн жэлдэ
гаталһанаа мартаа гүш,
нүхэр?
Шанха урдаһаамнай
буугай ама залаад,
Шашхаһаар газарта
унахыемнай хүлеэгшэ
һэн үхэл».

Поэмын хэлэн публицистическэ халуун дүлөөр нэбтэрһэн, оншотой ялас гэмэ образууд олон. Буряад поэзиин хэлэнэй хүгжэлтэдэ поэдэй оруулһан хубита тухай тусхай хөөрэлдөөн болохо бээ гэжэ найдагдана.

Поэмэ соохи гол образууд гэхэдэ, Мамайн добуун Микишкеевич хоёр болоно. Эдэ образуудые гүнзэгыгөөр абабал, манай Эхэ орон, арад зон харуулагдана.

Арадай мүнхэ баатаршалга харуулһан энэ поэмэ хадаа дайнда хабадаһан юрын сэрэгшэдтэ хэтын дурасхаал болоожо үгэнэ.

А. СОДНОМОВ,

АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ БА ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ АСУУДАЛНУУДААР НИИТЭ ЕВРОПЫН ЗҮБЛӨӨН

Ниитэ Европын зүблөөнэй гурбадахи, түгэсхэлэй шатые 1975 оной июлиин 30-да Хельсинкидэ зарлаха тухай шиидхэбэри июлиин 14-дэ эндэ абтаа. Канадын делегациин дурадхалда үндэһэлэн, Залан хүтэлбэрилхэ комитет иимэ шиидхэбэри абаһан байна.

Энэ шиидхэбэритэй зохилдуулан, июлиин 30 багсаамжалагдаһан үдэр болоно. Тиин зүблөөнэй хоёрдохи шатын хүдэлмэриин һаяар дүүрэхэдэ, һара үдэр тухай эсэсэй шиидхэбэри абтаха юм.

Зүблөөнэй түгэсхэлэй шатые гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэлгэдэ Финляндиин правительство үргэн ехэ бэлэдхэл хэнэ.

Женевэ. (ТАСС).

уугаад хүдэлмэришэн партиин болохоёо байһан съездын хүндэлэлэй ажалай вахтые амжалтатайгаар ябуулна. Үйлэдбэриин хүсэнүүдые дээшэлүүлгэ, технологи шэнэдхэлгэ, газар дорохи предприятинуудые оньһожоруулга, автомат арга нэбтэрүүлгэ нүүрһэшэдэй түсэбтэ оруулагданхай. Шэнэ уурхайнуудые ашаглалгада бэлэдхэл эдэбхитэйгээр ябуулагдана.

В. КЛИМЕНТЬЕВ.
Дальнегорск тосхон.

ФЕРМЭНҮҮДЭЙ АЖАЛ ОНЬҺОЖОРУУЛГА

Приморидо һүнэй эгээл ехэ бүлэг барилгые ашаглалгада тушааха һүүлшын ажал дүүрэбэ. Энэ барилга «Россия» колхоздо бодхоогдоо. Эндэ 1300 үнеэн байлгагдаха юм. Малые уянгүй, тусхай таһалганууд соо байлгаха, вибротранспортероор тэжээл хубаарилха, «Ёлочка» түхеэралгээр һааха арганууд нэбтэрүүлэгдэнэ.

Мүнөө хүдэлдэг фермэнүүдые техническэ талаарнь шэнээр түхеэрһээр. «Приморсельхозмонтаж» трест мал ажалые эрхилдэг. Хабсаралгын хүдэлмэриин, ажалай бүтээсын ургалтын талаар табан жэлэйнгээ түсэбые коллектив үнгэрһэн жэлэй ноябрьда дүүргэһэн юм.

А. ГУЛЯНСКИЙ.
Уссурийск.

МҮРЫСӨӨГӨӨР МҮНДЭЛӨӨ

«Степан Вострецов» гэжэ танкерай Алас-Дурнын эгээл томо экипаж ашаа зөөхэ табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ морягууд даабариһаа гадуур хэдэн арбаад мянган тонно түлишэ зөөхөөр хараална.

Приморийн далайн пароходстводо щекинскэ аргаар мүнөө судануудай экипажнуудай хахадынь хүдэлнэ. Тэрэнэй ашаар ажалай бүтээсэ түргэн ургана.

Н. МОИСЕЕВ.
«Степан Вострецов» гэжэ танкерай борт.

БАМ — ШЭНЭ ГАЗАР

Шэнээр байгуулагдаһан Чаро-Токкинска геолого-бэдэрэлгын экспедици БАМ-ай ерээдүйн Олекма, Чара станцинуудта дүтэ оршодог түмэрэй рудагай уурхайнуудые шэнжэлжэ эхилбэ. Яхад геологууд Чара Токко хоёр мүрэнэй дунда түмэрэй рудагаар баян газар олобо. Тэрэнэй нөөсэ миллиард тонно болохо гэжэ тухайлагдана. Гурбан жэл соо табан миллиардһаа бага бэшэ хэмжээнэй түмэрэй рудагай нөөсэ оложо, Гүрэнэй комиссида тушааха зорилго шэнэ коллектив урдаа табинхай. Тэрэнэй түлөө 270 мянган метр нүхэ үрэмдэхэ хэрэгтэй болоно. Сибирьтэхи эгээл томо Яхадай харьяата геологическа управлениин бүхы экспедицинүүдэй жэл соо хамтадаа хэхэ ажалһаа энэнь хэдэ дахин ехэ болоно.

Хадын горхоной эрьедэ газарай нюуса уудалагшад гол баазаяа байгуулжа эхилбэ. Хоёр-гурбан жэлэй үнгэрхэдэ, энэ майханта лагерь таба мянган хүн зонтой, болбосон түхэлтэй тосхон болохо. Эвенкүүдэй «Токкинский» гэжэ хүршэ совхоз геологуудые, һүүлээрнь Байгал-Амарай түмэр замай ерээдүйн барилгашадые һүөөр, овощоор хангаха юм. Ерээдүйдэ энэ поселок Яхадай газар дээгүүр гарадаг БАМ-ай участогай барилгашадай гол баазань болохо.

Д. БУЕЯКИН.
Якутск.

ОРО ҮСХЭБЭРИЛЭГШЭДТЭ АЙЛШАЛНА

Ойто тундрын хэдэн зуугаад километртэ оршоһон оро үсхэбэрилэгшэдэй фермэ, стануудта эдэ үдэрнүүдтэ агиткультбригаданууд айлшалба. Хөлын пунктнуудта тэдэнэр вертолёдуудаар ерэнэд. Лекторнууд, медигүүд, зоотехнигүүд, уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшад бригадын бүридэлдэ ороно. КПСС-эй болохоёо байгаа XXV съезд Охотско далайн эрье шадарай ажалшадай энэ съездые хайшан гэжэ угтахаяа байһан тухай хөөрөөнүүдые орошод һонирхон шагнаба. Оро адуулагшад шэнэ фильмүүдые хараа.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ оро үсхэбэрилэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаба.

А. КРЕСТИНСКИЙ.
Охотск поселок.

ЗУНАЙНГАА АМАРАЛТЫН ҮЕДЭ

Юрөөгэй дунда һургуулида 760 һурагшад һурадаг. Тэдэнэй 108-ниинь комсомолшууд юм. Тус һургуулиин ахалагша классаархид һурагшадай үйлэдбэриин бригадын гэшүүд боложо, зунай амаралтын үедэ колхоздо хүдэлдэг.

Жэшээнь хэлэбэл, 1974 ондо һурагшадай үйлэдбэриин бригадын гэшүүд дүн хамта 41 мянган хонинойноо һо хайшалһан, 900 центнер наг шэбхэ гаргаһан, 10 мянган центнер үбһэ бэлдэһэн, 10 гектар талмай дээрэһээ хартаабха малтаһан юм.

Һургуулиин һурагшадай дүрбэнэй нэгэ хубинь хонинойноо һо хайшалха оньһото машинануудаар хүдэлжэ шадаха аргатай. Нёдондо жэлдэ юһэдэхи классаархин Люба Бадмаева, Валерий Базаржапов, Валерий Гендунов, Софья Данзанова, Ринчин Доржиев, Валерий Чагдуров, Пурбо Тапхаров, Зондуй Доржиев, Будажап Доржиев, Ольга Жапова, Дмитрий Цыретаров гэгшэд тус тустаа 800—900 хониной ноохо хайшалһан байна. Эдэ хүбүүд, басагад байгша ондо арбадахи классаа эрхим һайнаар дүүргэһэнэй һүүлээр түрэл колхоздоо туһална.

Аймаг дотор герасимовска болон фермэнүүд шадарай участогуудые бариха габшагай һарын соносхогдоходо, һургуулиин пионерһүүд болон комсомолшууд энэ хэрэгтэ өөһэдынгөө оруулалта хэхые шиидэә бэлэй. Тиигэжэ тэдэнэр 6 мянган һургааг, 600 бахана модо бэлдэһэн. Ташарай голдо ахалагша классаархид 15 гектар талмай дээрэ сабшалангай хашаа барая юм. Энэ хэрэгтэ юһэдэхи классай һурагшад комсомолшууд В. Гендунов, З. Доржиев, Д. Цыретаров болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна.

Залуугай хүсэ шадалые хаана хэрэглэхэб? Энэ асуудал һургуулиин эдэбхитэдые саг үргэлжэ һонирхуулдаг. Ажал хэрэг ехэ. Ажалай табадахи четвертиин гол зорилгонууд тухай тэдэнэй хараалһан түсэб соо хэлэгдэһэн хэй. Жэшээлхэдэ, һурагшадай үйлэдбэриин бригадын гэшүүд энэ жэлдэ 42 мянган хониной ноохо хайшалха, 12 мянган центнер үбһэ хуряажа сомохо, 400 центнер ногоон набшаһа намаа бэлдэхэ, мүн тиихэдэ өөһэдынгөө һургуулиин заһабарилгада хабаадаха, мүн мал ажал дээрэ хүдэлмэрилдэг түрэлхидтөө туһалха — нимэл даа тэдэнэй хүсэл зорилго.

Социалис Ажалай Герой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Жамсо Бальжинимаевич Ванкеевэй хүтэлбэрилдэг колхоз республика соогоо эгээл ехэ, түрүү ажахынуудай нэгэн гэжэ тоологдодог. Энэ ажахы гол олзо оршоео мал ажалһаа абадаг юм. Түрэл колхозойнгоо саашадаа улам һалбаран хүгжэхэ хэрэгтэ һургуулиин һурагшад али болохо зэргээр туһалдаг болонхой. Һурагшадай олонхинь шахуу ажахын фермэнүүд, хонишодой бригаданууд дээрэ ажалладаг малшадые шефтээ абан, тэдэнэй баян дүй дүршэлые халан абахые оролдодог заншалтай.

Жэлһээ жэл бүри зунай амаралтын үедэ ажалай табадахи четвертьдэ гэһэн хүсэлтэй һурагшад олошорно. Тэдэнэр ном дэбтэрһээ бэшэ, харин бодото хүдэлмэри дээрэ ёһотой ажалда һурана.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

ЭЛЕКТРОПРИБОРНУУДЫЕ ЗӨБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Электрын элшээр хүдэлдэг приборнуудые ажаһуудалдаа үргэнөөр хэрэглэдэг боложо байнхайбди. Плиткэ, утюг, кипятильник, электро-пеэшэн гэхэ мэтэ болоно бшуу. Гэхэтэй хамта эдэ приборнуудай «зэмээр» гал аюул тохёолдодог байна. Энээгээр манай промышленностиин бүтээн гаргаһан приборнууд техническэ талаар хүсэд һайжаруулагдаагүй гэжэ эндэ хэлэхэеэ һанана бэшэбди. Тунайшагүй, мартамхай хүнүүдэй зэмээр лэ гал аюул болодог байна. Эндэ нэгэ хэдэн жэшээ дурдая.

Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээн тосхондо ажаһуудаг А. П. Муркина электроплиткэеэ носоогоод, айлда ябашаһан байгаа. Энээнэйнь эсэстэ плиткэнь ехээр халажа, гал носоод гэр байрань, эд зөөринь үнэһэн тоборог болоһон байха юм.

Тиихэдэ олон айлай ажаһуудаг ехэ гэртэшье гал аюул тохёолдодог гээшэ. Зарим мартамхай хүнүүд өөрөө өөртөө аюул тохёолдуулхаһаа гадна, айлнуудаа хохидолдо оруулна бшуу. Хэжэнгын аймагай Хүртэй тосхоной хоёр айлай байдаг гэртэ Е. Сутурина ажаһуудаг байгаа. Тэрэ электроутюгаа носоогоод, ажалдаа ябашоо. Энээнһээнь түймэр боложо, өөрынь, хүршэ айлайнь эд зөөри галдуулшоо.

Балшар заахан үхибүүдэй гэртээ байхадань электроприборнуудые носоогоод, харууһагүйгөөр орхихо— тон аюултай. Заримдаа үхибүүдшье өөһэдөө электроприборнуудые носоодог байха юм. Хоринн аймагай Санномыск тосхондо ажаһуудаг Авдеевтэнэй гэртэ иимэ шалтагаанһаа түймэр болоһон байна. Энэ айлай 5-дахи класста һурадаг Николай хүбүүниинь радиоприемнигоо носоогоод һургуулидаа ябашаһан байгаа. Приемник соонь замыкани боложо, приемнигой галдуулхаһаа гадна, гал утаанһаа гэр соохи юумэниинь мүн лэ хохидолдо ороһон байха юм.

Зарим гэрэй эзэн эхэнэрнүүд гэрэйнгээ ажал түргэн дүүргэхын тулада плиткэ, кипятильник, утюг гэхэ мэтые нэгэн доро носоодог. Нэгэ хэдэн минутын үнгэрхэдэ гэр соонь гэрэл унтаршадаг. Иихэдээ электрощидэйнь пробко галдуулба гээшэ. Пробконь өөр янзын «харуулшан» болоно бшуу. Нэгэн доро олон прибор носоожо болохогүй, галай аюул боложо магад гээд гэрэй эзэндэ уридшалан һануулдаг.

Тиигэбэшье гэрэй эзэн өөрөө электригэй үүргэ дүүргэжэ, наринхан зэд утаһаар холбоо хэһэн бэеэрээ, зайн гал носоодог. Энээнэй эсэстэ хамаг проводань ехээр халаад, изоляцинь хатажа эхилдэг. Иимэ ушарта провода замыкалжа, гал түймэрэй аюул тохёолдодог байна. Энээниие гэршэлһэн олон жэшээнүүдые дурдажа боломоор. Улаан-Үдэ хотын Владивостокско үйлсэдэ ажаһуудаг Мальцев гэгшэ пробкынгоо галдуулхада ондоо аргаар холбоод, электроплиткэеэ носооһон бэеэрээ, айлда ябашоо. Нэгэ хэдэн сагай үнгэрхэдэ замыкани боложо, түймэр һүжэрһэн байна.

Галай аюулһаа уридшалан һэргылхын тулада электрощидэйнгээ пробко ходо шалгажа байха хэрэгтэй. Хэрбээ ондоо түмэр утаһаар хэһэн холбоогой табяатай байгаа һаань, түргэн абажа хаяха шухала. Ёһотой пробко худалдан абахаяа мартажа болохогүй.

Электроприборнуудые хэрэглэхэ дүрим наринаар сахяад байбал, гэр байраяа түймэрэй аюулһаа сахин хамгаална гээшэт.

В. КАРАТНИК,
Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын гал аюулһаа һэргылхэ албанай таһагай инспектор.

А. А. БАЛХАНОВ

1939 онһоо КПСС-эй [гэ]шүүн, тусхайта пенсион[ер] Александр Афанасьевич Б[ал]ханов 63-тай боложо ябаһ[ан]раа сагһаа урид наһа бара[ба].

А. А. Балханов 1912 он[д]... Эрхүүгэй областиин Боо[х]... ной районой Хорчелок то[с]хондо түрэһэн байгаа. Т[эрэ] ажалайнгаа намтарые 19... ондо эхилээд, удаан саг ... комсомолой хүдэлмэр[и]... ажаллаһан юм. 1939 он[д]... нүхэр А. А. Балханов Бур[я]дай АССР-эй партийна, ... вет зургаануудта хүтэл[бэ]рилхы тушаалнуудта ... дэлһэн байна. 1938 он... 1941 он болотор тэрэ худа[лда]даа наймаанай наркомадта инструктораар, наркомой ... логшоор, удаань худал[даа] наймаанай наркомоор ажа[л]лаа. 1942 ондо А. А. Бал[ха]нов Бэшүүрэй аймагай ... сэдхэхэ комитедэй түрүү[ш]... шээр, харин 1944 ондо па[р]тиин Тарбагатайн райком[ой] нэгэдэхи секретаряар һунга[г]даа һэн.

1951—54 онуудта тэрэ республикын Министрнүүд[эй] Соведэй эмхидхэлэй-инстру[к]торска таһагые даагшаар ... дэлбэ. Удаань КПСС-эй Х[э]жэнгын райкомой нэгэдэ[хи] секретаряар һунгагдаһан ба[й]гаа.

1962 оной сентябрь һар[аһ]аа пенсидэ гаратараа А. А. Балханов Буряадай ном... наймаанай директорээр ... дэлһэн юм.

Партиин эльгээһэн лэ г[а]зарта Александр Афанасье[]вич үндэр мэдэрэлтэйгээр харюусалга ехэтэйгээр хүд[эл]дэг, суг ажалладаг нүхэдт[өө] һайнаар хандадаг, ажалшад[т]а эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ ... харал хандуулдаг байгаа.

Эхэ оронойнгоо үмэнэ ех[э] габьяатай байһанайнгаа тү[лөө] Александр Афанасьев[ич] «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ор[де]ноор, медальнуудаар ш[агна]гдаһан.

Александр Афанасьев[ич] Балхановай нангин дур[сал]хаал тэрэниие мэдэхэ, ... хүдэлһэн хүнүүдэй зүр[хэ] сэдьхэлдэ хэтэдээ үлэх[э].

Бүлэг нүхэдынь.

![Спорт]

Спорт

ТОБШОХОНООР...

Июлиин 12—13-да болоһон уласхоорондын ба бүхэсоюзна ехэ ехэ, гол шухала мүрысөөнүүд тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд ингэжэ мэдээсэнэ:

СССР-эй АРАДУУДАЙ ЗУНАЙ VI СПАРТАКИАДА. Классическа барилдаагаар Алма-Атада болоһон спартакиадын мүрысөөн Казахстанай командын илалтаар дүүрэбэ. Россин Федерациин, Москвагай, Украинын, Белоруссиин, Грузиин атледүүд эрхим зургаанай тоодо ороо. Талмайн эзэдэй табаниинь чемпион болобо. Жаксылык Ушкемпиров (48 кг.), Василий Гримайло (57 кг.), Анатолий Быков (74 кг.). Анатолий Назаренко (82 кг.), Валерий Резанцев (90 кг.) чемпионууд болоһон байха юм. РСФСР-һээ дүрбэн барилдаашан шалгарба — Владимир Шапунов (52 кг.), Сурен Налбандян (62 кг.), Василий Мерлуков (100 кг.), Анатолий Кочнев (100 гаран кг.). Украинаһаа ерэһэн Нельсон Давидян (62 кг.) спартакиадын арбадахи чемпион болобо.

Москвагай областиин түлөөлэгшэ Геннадий Самоседенко морёор дабалтануудые гаталалгын спартакиадын мүрысөөндэ алтан медальда хүртөө. 130—160 сантиметр үндэртэй 13 дабалта гаталалгатай энэ мүрысөөндэ тэрэ 30 очко абаһан байна.

Тбилисиин модон дэбдихэртэй трек харгы дээрэ велосипедээр урилдаан боложо үргэлжэлһөөр. Краснодарай студент Александр Перов дүрбэн километрэй зайда дэлхэй дээрэ эрхим һайн дүнгүүдэй нэгые харуулба— 4 мин. 49,65 сек. Тулын спортсмен Виталий Петраков 4.50,21 мин. саг харуулжа, хоёрдохи һуури эзэлээ. Гэбэшье хахад финалай мүрысөөндэ эгээл эрхим һайн үрэ дүн туйлагдаһан байна —4.45,82 мин.

ФЕХТОВАНИ. Спортын энэ зүйлөөр дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн Будапештдэ нээгдэбэ. Парижай 30 наһатай багша Кристиан Ноэль фехтованяар дэлхэйн чемпион болоо. Тэрэ рапиристнүүдэй мүрысөөндэ эрхимлэһэн байна. Парижай Бернар Тальвар — хоёрдохи, Горький хотын Владимир Денисов гурбадахи һуури эзэлбэ.

НОГООН ДЭЭРЭ НААДАДАГ ХОККЕЙ. Спортын энэ зүйлөөр СССР-эй чемпионадай арбадахи тур үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан Алма-Атагай «Динамо» «Торпедые» 1:0 тоотойгоор шүүгээ. Тиигэжэ эдэнэр 16 очкотойгоор түрүүлжэ ябана. «Красная заря» (Ленинград) — «Волга» (Ульяновск) — 1:1. «Фили» (Москва)—«Уральский трубник» (Первоуральск) — 3:2, «Труд (Куйбышев) — СКА (Свердловск) 0:1 тоотойгоор дүүрэбэ.

ШТАНГА. Эдиршүүлэй дунда дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн Франциин Марсель хотодо үнгэргэгдэжэ байна. Болгариин залуу штангист Валентин Христов нэгэдэхи хүндэ шэгнүүртэ мүрысэхэдөө «ехэшүүлэй» гурбан рекорд тогтообо. Угзаран үргэхэдөө — 178 килограмм, түлхин үргэхэдөө — 230 килограмм, хоёр дахин үргэлгөөр 405 килограмм дүн туйлаа.

ҺААЛИШАДТА АЙЛШАЛБА

Аймагай түб тосхоной соёлой байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн долоон хүнһөө бүридэһэн агитбригада Александр Снегировай хүтэлбэри доро XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшадта айлшалба. Тэдэнэр нэгэдэхи отделениин һү һаалиин гүүртын зуһалангай байрада ошожо, һаалишадта һонирхолтой концерт харуулба.

Үдэрэйнгөө һаали дүүргэмсээрээ һаалишад голой хүхэ ногоон зэрье дээрэ түргэн суглараба. Тиигээд лэ концерт эхилбэ. Хүдөөгэй артистнар Люда Цыжипова, Александр Мамаев гэгшэдэй «Би нуга сабшалан соогуур алхалнаб». «Мойһоной сэсэглэхэ саг» гэһэн дуунуудые ирагуу һайханаар дуулалдахада сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Агитбригадын гэшүүд ород, буряад арадуудай дуунуудые, хатарнуудые олоор гүйсэдхэжэ, малшадай магтаалда хүртөө.

Һаянай соёлой байшангай концертнэ бригада хүдэлмэреэ һэргээн һайжаруулжа байна. Мүнөө тэдэнэр аймагайнгаа ажахынуудай хони хайшалалгын пунктнуудаар ябажа, концерт наада харуулжа эхилээ.

М. ГАЛСАНОВ.

ТАМАРДАГ ИНСТИТУДУУД

«Союз», «Аполлон» гэжэ совет ба американ замбуулинай онгосонуудай хамтын ниидэлгэдэ бэлэдхэл хэгдэбэ.

Замбуулинай онгосотой Газарһаа хэгдэдэг хэлхеэ холбоон секундыншье турша соо һаатуулагдадаггүй. Бүмбэрсэг дэлхэйн тус тус райондо байдаг СССР-эй Наукануудай академиин экспедиционно эрдэм-шэнжэлэлгын флодой онгосонууд— тамардаг филиал эдэбхитэйгээр хүдэлнэ.

«Космонавт Юрий Гагарин» гэжэ теплоходой экипаж, эрдэмтэд ээлжээтэ аян замда гарахадаа, харюусалгата хүдэлмэридэ амжалтатайгаар бэлдэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй Наукануудай академиин эрдэм-шэнжэлэлгын флодой тугшан — «Космонавт Юрий Гагарин» аян замда гарахынгаа урда тээ.

ТАСС-ай фотохронико.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 9.55 — Дамжуулгын программа. 10.00 —«Союз» онгосын ниидхүүлэгдэһэн тухай репортаж. 10.45 — Совет дуунуудай концерт (үнгэтэ). 11.00 — «Гонщики» — кинофильм. 12.35 — «Время». 13.20 — «Аполлон» онгосын ниидхүүлэгдэһэн тухай Америкын Ниидэлгэ хүтэлхэ түбһөө репортаж. 14.00 — Һүүлэй һонин. 14.15 — «Үхибүүдтэ фильм». «Петька в космосе» телевизионно уран һайханай фильм (үнгэтэ). 15.20 — «Дэлхэйн арадай уран бэлиг» (үнгэтэ). 15.50 — СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн корреспондент В. Г. Афанасьев телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусаха. 16.20 — СССР-эй арадай артистка Е. Мирошниченкын концерт. 17.00 — Орбитаһаа һүүлэй һонин. 17.15 — «Эрдэм наука мүнөөдэр». 17.45 — «Гонщики» — кинофильм. 19.00 — «РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд үгэ хэлэхэ». 19.10 —Центральна телевидениин ба Бүхэсоюзна радиогой симфоническа оркестрэй концерт. Дирижерынь М. Шостакович. 20.10 — «Орбитаһаа һүүлэй һонин». 20.25 — «Счастье Анны» — кинофильм.

Улаан-Үдэ. 21.45— «НТИ хүдөө ажахыда». 22.05 — Һүүлэй һонин.

«Орбита». 22.15 — «Хүгжэмэй абдар соо» пианистка Вана Клибернагай хабаадалтайгаар фильм-концерт. 23.00 — Һүүлэй һонин. 23.15 — Фехтованяар дэлхэйн чемпионат. Будапештһээ дамжуулга. 23.30 — СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусаха. 24.00 — Скрипкын пьесэнүүд. РСФСР-эй габьяата артист В. Третьяков наадаха. 00.30 — «Союз», «Аполлон» онгосонуудай ниидэлгэ тухай репортаж. 01.00 — Футболоор «Заря» (Ворошиловград)—ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.35 — Телевизионно һонин. 20.00 — «Совет-американ харилсаа хүгжөөлгэдэ хэгдэһэн туһа нэмэри» (буряадаар). 20.20 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаһан программа. 21.00 — «Талын галнууд» (буряадаар).

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

«Союз» — «Аполлон» гэжэ проектээр совет-американ хамтын ниидэлгэ тухайда дэлхэйн хэблэл ехэ анхарал хандуулна. Замбуулинай дайда шэнжэлэлгын түүхэдэ түрүүлэн хэгдэһэн уласхоорондын энэ туршалгада һүүлшын бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан тухай Москваһаа, Вашингтонһоо абтаһан корреспонденцинүүд соогоо газетэнүүд дэлгэрэнгыгээр хөөрэнэ. Томас Стаффорд Алексей Леонов хоёрой хоорондо телефоноор хөөрэлдэһыень «Вашингтон пост» газетэ толилно. «Энэ ниидэлгын манай хоёр ороной хани барисаае бэхижүүлхэ байһандань этигэнэбди», — гэжэ американ космонавтын хэлэһэн үгые газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

«Союз», «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудай хамтын ниидэлгэ амгалан ёһоор зэргэ оршохо политикын һүлдэ болохо байна гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ. «Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай олон удаан жэлнүүдтэ айхабтар ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаһанай ашаар иимэ ехэ хэмжээнэй бэелүүлэгдэхэеэ байһандань сэдьхэлээ ханабабди», — гэжэ Польшын «Дзенник людовы» газетэ мэдээсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй Женевэдэ хэһэн уулзалга тухай Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Женевэдэ болоһон энэ уулзалга хоёр ороной хоорондохи харилсаае хүгжөөлгэдэ, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада горитой туһа хүргэхэ байна гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай промышленностьда, хүдөө ажахыда туйлагдаһан амжалтанууд айхабтар ехэ гэжэ Польшын «Трибуна люду» бэшэнэ. Хүн зоной ажабайдал һайжаруулгада хабаатай ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ гэжэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ тодорхойлогдоо һэн. Эдэниие бодото дээрэнь бэелүүлгэ научно-техническэ хубилалтануудтай таһаршагүй холбоотой байна.

(ТАСС).

ХЬЮСТОН

ҺҮҮЛШЫН БЭЛЭДХЭЛНҮҮД

ТАСС

«Союз»—«Аполлон» гэжэ совет-американ хамтын ниидэлгэдэ бэлэдхэл хэлгэ түгэсхэлэй шатадаа оробо.

Канаверал хушуундахи Дж. Кеннедиин нэрэмжэтэ Замбуулинай ниидэлгэнүүдэй түбтэхи ниидхүүлгын талмай дээрэ саг тоологдожо эхилээ — 42 час 30 минутын үнгэрхэдэ, эндэһээ «Аполлон» гэжэ онгосо табигдаха байна. Энэ түбэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд «Аполлон» гэжэ онгосын батарейнүүдые хүдэлгэжэ захалаа. Мүн түлхин гаргаха «Сатурн-1В» гэжэ ракетэ бэлэн болонхой. «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосын ба Замбуулинай ниидэлгэнүүдэй түбэй хоорондо хэлхеэ холбоо тогтоохо түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэри шалгагдаа.

Калифорни штадай Сан-Диего портһоо «Нью Орлеан» гэжэ вертолетоносец далай дээрэ гараба. Тэрэ Гавайн бүлэг аралнууд тээшэ шэглэн ошобо. «Аполлон» гэжэ онгосын замбуулинай ниидэлгээ дүүргэһэнэй һүүлээр американ космонавтнуудые борт дээрээ абаха ёһотой.

«Аполлоной» экипаж Томас Стаффорд, Вэнс Бранд, Дональд Слейтон гэгшэд замбуулинай ниидэлгэдэ эдэбхитэй бэлэдхэл хэжэ үргэлжэлһөөр.

«Аполлон» гэжэ онгосын командир Т. Стаффорд Дж. Кеннедиин нэрэмжэтэ замбуулинай ниидэлгын түбһөө Байконурта — «Союз» гэжэ онгосын экипажай гэшүүд — совет космонавтнуудта хонходобо. СССР ба США-да энэ ниидэлгэдэ ямар бэлэдхэлэй хэгдэжэ дүүрэжэ байһан тухай космонавтнууд һанамжануудаа хэлсээ. Т. Стаффорд совет ханинартаа амжалта хүсэбэ.

Үнгэргэгдэхэеэ байһан туршалгада бэлэн болоһон тухайдаа «Союз» — «Аполлон» гэжэ программын американ талаһаа хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Честер Ли мэдүүлээ. Ниидэлгэдэ бэлэдхэл хэлгэдэ хабаадаһан Америкын бүхы эмхинүүдтэй хоёр зүблөө хэһэн байна.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИДАХИ ПОЛИТИЧЕСКЭ БАЙДАЛ ХЁМОРООТОЙ БОЛОНО

ТАСС

Орон доторхи политическэ байдалда Португалиин хэблэл эдэ үдэрнүүдтэ гол анхаралаа хандуулна. Социалис партиин түлөөлэгшэдэй правительстваһаа гаралга, нииитэ бүгэдэ арадай эмхинүүдые бүхы орон дотор эмхидхэн байгуулха гэһэн түсэбые ДВС-эй ассамблейн һайшааһантай дашарамдуулан, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөндэ тус партиин хүтэлбэрилэгшэдэй хэһэн добтолгонууд, Учредительнэ суглаае контрреволюциин хүсэнүүдэй трибуна болгохо гэһэн буржуазна партинуудһаа дэбжүүлэгдэһэн депутадуудай һэдэлгэнүүд — соц-партиин хүтэлбэрилэгшэдэй үүсхэһэн мүнөөнэй политическэ байдалай доройтолго иимэл байна гэжэ Португалиин түрүү үзэлтэй хэблэл тэмдэглэнэ.

Социалис партиин зарим хүтэлбэрилэгшэд баяшуулай тала баридаг хархис хүсэнүүдтэй ханилан, эб эе таһалхын, түрүү үзэлтэй политическэ партинуудые хардаха гүрдэхын, Португалиин арадай революционно туйлалтануудые доройтуулхын тула зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөндэ хорото муухай добтолго хэхэ ябуулганууды эхилһэн байгаа гээд «Семпре фише» журнал бэшэнэ.

Орон доторхи байдалые һайн мэдэхэ, патриот ёһоной ажал ябуулагшадые правительствада сулөө байһан тушаалнуудта дары түргөөр дэбжүүлхэ гэһэн зорилго премьер-министр Васку Гонсалвишай урда табигданхай. Энэ зорилгоор премьер-министр зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилбэ. Тэрэ Португалиин Коммунис партиин генеральна секретарь А. Куньялтай, Португалиин демократическа хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэ Ф. Перейра ди Моуратай, арадай-демократическа партиин хүтэлбэрилэгшэ Э. Герейрэтэй уулзажа, хөөрэлдэһэн байна.

Революционно Соведэй шиидхэбэрниие ороной демократическа олонниитэ, түрүү үзэлтэй политическэ партинууд нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа.

ВЬЕНТЬЯН

РЕВОЛЮЦИОННО ХУБИЛАЛТАНУУД

ТАСС

Лаосой Национальна нэгэдэлэй Саг зуурын правительствын премьер-министр принц Суванна Фума национальна радиогоор үгэ хэлэхэдээ, нэгэдэмэл, бэеэ дааһан байдалтай, сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй, демократическа, һалбаран хүгжэһэн Лаосые байгуулха гэһэн правительствынгаа политическэ хараа шэглэлые баталһан байна. Орон доторхи байдалые худал хуурмагаар хазагайруулжа, хүн зоной дунда хулгөө татажа, хархис хүсэнүүдэй тараадаг һүйдхэлтэ хорон үгэнүүдые эрид буруушааһан байна.

Саг зуурын правительстваһаа ба гүрэнэй бусад эмхинүүдһээ хархис үзэлтэй ажал ябуулагшадые гаргаха гэһэн арад зоной эрилтые бэелүүлхэ гээшэ правительствын политическэ хараа шэглэлдэ тааруха шухала хэмжээн болоно гээд Суванна Фума тэмдэглээ.

ГАВАНА

ХАРАА БОДОЛНАЙ АДЛИ

ТАСС

Ямайкын премьер-министр М. Мэнлиин албанай хэрэгээр Кубада ерээд бусаһан тухай коммюнике эндэ толилогдоо.

Уласхоорондын мүнөөнэй байдал империалис, колониалис, шэнэ түхэлэй колониалис хүсэнүүдтэ эсэргүү, национальна сүлөөрэлгын түлөө, байгаалиин баялигуудые бусаажа үгэхын түлөө арадуудай хэһэн тэмсэлдэ таарамжатай һайн байна гээд Куба, Ямайка тоолоно гэжэ документ дотор хэлэгдэнэ. Эрхэ сүлөөгэйнгөө, хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг арадуудай аша туһада дэлхэй дээрэ хубилалтанууд боложо байна. Бүгэдэ нийтын эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ социалис гүрэнүүд, түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүд, сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүд һанал нэгэтэй, харилсаа холбоотой байна гэжэ эдэнэр тэмдэглээ.

Фашис гуримда эсэргүүсэн, Чилиин арадай хэһэн тэмсэлые дэмжэжэ байһанаа Куба, Ямайка мэдүүлээ. Социально-экономическа үндэһэн хубилалтануудай боложо байһан Перугай, Панамын арадуудтай, правительствануудтай һанал нэгэтэй байһан тухайдаа эдэнэр мэдүүлбэ.

Кубын, Ямайкын хани барисаанай митинг Аламар хотодо болобо. Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ. Кубын арадта эсэргүүгээр империализмын үүдхэжэ байгаа хашаха, харшалха гэһэн политика буруу һүрөө гэжэ тэмдэглээ. Кубын, Ямайкын хоорондохи хани ёһоной харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Энэнь түүхын хүгжэлтые һаатуулжа шадахагүй байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ.

Революциин табиһан зорилгонуудые Кубын арад зон сэдьхэлээ хананагяар шиидхэжэ байна гэжэ Ф. Кастро саашадаа хэлээ.

Үнэн зүб байдалай түлөө, арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө Куба тэмсэнэ гэжэ Ф. Кастро мэдүүлбэ. Ямайкын арадай тэмсэлые бидэ бата найдамтайгаар, шууд сэхээр дэмжэхэбди.

ХАНОЙ

Засагай шэнэ зурганануудые бэхижүүлнэ

ТАСС

Урда Вьетнамай хото городуудта, провинцинуудта сэрэгэй-захиргаанай комитедүүд засагаа граждан захиргаанда дамжуулан үгэжэ байна. Урда Вьетнамда сэрэгэй-захиргаанай комитедүүд зорилгонуудаа дүүргээ гээд «Ненлан» газетэ мэдээсэнэ.

Урда Вьетнамай зургаан провинцида хүн зоной суглаанууд дээрэ эмхидхэгдэһэн арадай-революционно комитедүүдтэ засаг дамжуулагдан үгтөө.

ДЕЛИ

ДЭЛХЭЙН ХАРХИС ХҮСЭНҮҮДЫЕ ПЕКИН ДЭМЖЭНЭ

ТАСС

Хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ һаад тойбо татахые эрмэлзэдэг, хүгжэжэ байгаа оронуудай эрхэ сүлөөдэ хоро хүргэхые оролдодог дэлхэйн хархис хүсэнүүдые Пекинэй дэмжэжэ байһыень Инди халаглан тэмдэглэнэ гээд ажалай гүрэнэй министр Рагхунатха Редди мэдүүлээ. Делидэ болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Хитадай ябуулганууд уласхоорондын байдалай һайжаруулгада, дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ хоро хүргэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Азиин, Африкын, Латиин Америкын хүгжэжэ байгаа оронуудай шэлэн һунгаһан замаараа урагшаа дабшаха хэрэгтэнь империализмын хүсэнүүд тойбо татахые һэдэнэ гэжэ министр хэлээ. Али бүхы харата ябуулгануудые, тэрэ тоодо сэрэгэй хархис добтолгонуудые хэрэглэнэ. Чилидэхи байдал, үйлэ хэрэгүүд энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ бшуу. Индиин хархис хүсэнүүдэй ба империализмын харата муухай ябуулгануудай гэршэнэр боложо байнабди гэжэ Р. Редди хэлэбэ. Тиимэһээ Чилидэ болоһон уршаг түбэгһөө һургаал абаха ёһотойбди.

Али бүхы үгэсөөнүүдтэ эсэргүүсэн Индиин хэһэн тэмсэлые дэмжэһэнэйнь түлөө Р. Редди түгэсхэлдөө Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта баяр баясхалан хүргэбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. ТАСС-ай материалнууд. «Коммунистнууд — бүхы участогуудта» — Б. Цырендоржиевай статья. «Сагай уларил ба таряалан» — Л. Гончаровагай статья. «Һүүлшын үдэр» — А. Коротаевагай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Мүнөөдэрэй гол зорилго»— Н. Лучининовэй статья. ТАСС-ай материалнуудай суглуулбари. «Туһалагшад» — А. Ефремовэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спорт. Элдэб һонин.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

 ☐ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-02460. Заказ № 10444